

BIJENTEELT

*Ik zou zo graag
op 5 december*

Het boek: Een korf vol bijen	f 7,90
Een observatiekast , waarin ik het leven der bijen en hun taal van dichtbij kan bestuderen, met handleiding.	
2-raams, ongeschilderd en zonder glas	f 22,50
3-raams, ongeschilderd en zonder glas	f 25,—
Tien kastkaarten , waarop ik de hele geschiedenis van mijn volken in het nieuwe jaar kan aantekenen	f 1,—
Een uitlaatbord , met bijenuitlaat, om de honing van mijn volken te kunnen afnemen zonder bijen omhanden te hebben en zonder gevaar voor roverij	f 3,40
Een zesraamskastje voor het toepassen van de moderne bedrijfsmethoden, met dekplankjes, voerbak en zinken dak, zonder ramen	f 22,50
Een drieraamskastje om bruidszwermen te voorkomen volgens de methoden Driessen-Eekman	f 10,—
Een nieuw draadrooster om van elke geringe dracht te kunnen profiteren	f 3,10
Een blaasbalg-beroker die zo lekker lang blijft doorbranden	f 6,—
Een nieuwe rookblazer , waarvan het gewicht niet op de tanden rust, doch met een koordje om de hals gedragen wordt	f 7,60

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS
WAGENINGEN

TEL. 08370-2863
GIRO 823276

Een liefhebberij
die geld
in het laatje brengt:

bijhouden

Onder bovenstaande titel plaatste onze afdeling Zeist onderstaand artikeltje in de lokale pers en in allerlei organen van personeelsverenigingen en organisaties met een overeenkomstig doel als het onze, zoals o.a. de volkstuinders. Aan de afdeling Zeist hulde voor haar activiteit!

Wie van onze lezers gaat eens met de redactie van plaatselijke bladen praten om óók zo'n artikeltje te plaatsen? U moogt iets geheel nieuws schrijven, maar u moogt ook de tekst van Zeist geheel of gedeeltelijk overnemen. (Stuurt u het door u geplaatste artikeltje aan de redactie van het Groentje?)

Wie heeft niet wel eens gezocht naar een liefhebberij, die geld in het laatje brengt? Hoeveel mannen en vrouwen denken niet vaak: hoe kan ik mijn vrije tijd nu eens nuttig en lonend en vooral ook plezierig en ontspannend besteden. Ontspanning na ontspannend werk! Iedereen weet, dat voor ons en onze kinderen de vrije tijd nog verder zal toenemen. Als wij het niet meer beleven, dan zullen onze kinderen de vrije zaterdag toch wél meemaken.

Denk er eens over na wat het voorbeeld van een vader, die met wat goeds bezig is, betekent. Het brengt de kinderen er toe óók wat aan te pakken. Maar los van dit voorbeeld voor de kinderen zult u vast plezier vinden in de lonende ontspanning van het bijhouden. Tien tegen een dat u er nooit aan gedacht hebt. Honderd tegen een dat u er weinig van weet. En toch: ziet u zich zelf eens in gedachten draaien aan de honingslinger (van de bijenvereniging natuurlijk), die u per volk 20 tot 50 pond honing oplevert, al naar een gunstig of ongunstig honingjaar.

Heeft u een paar volken met 30.000 tot 50.000 werkbijen, dan verkoopt u allicht voor tien tot veertig gulden honing per jaar en uw gezin smult er lekker van. En stelt u zich eens voor hoe u, om beurten met andere leden van de bijenvereniging, mee mag laden, reizen en lossen bij het transport van uw bijen naar de Flevopolder met duizenden hectaren koolzaad en naar de heide! Wat is er mooier dan in de dracht-tijd eens per fiets of brommer daar heen te gaan met een doel! Op zo'n heerlijk stil plekje staan ook uw bijen een paar weken om meer honing te halen dan bij u thuis.

Veel werk? In het voorjaar en in de herfst voeren met goedkope suiker. 's Zomers twee maal zwermen vangen of zwermen voorkomen.

Lastig? Ja, u moet een bijenkap opzetten. Want, tot ook u de rustige langzaamheid en kalmte van de vrije natuur door oefening hebt terugverkregen, tot zo lang zult u even wat last van steken hebben. De u toe te wijzen leidsman, ervaren bijenhouder, wijst u wel hoe u dat tot een minimum kunt beperken.

Waar en hoe? Hebt u een tuintje of een plat, dan is het meestal heel eenvoudig. Zo niet, dan gaat u eens praten met het bestuur van de bijenhoudersvereniging van uw woonplaats. Het Bijenhuis te Wageningen geeft u het adres wel. U moet daar toch heen om een leidsman-bijenhouder toegewezen te krijgen, die u dit eenvoudige vak leert en u een praktisch handboekje aanraadt.

Kosten? U begint met een gebruikte kast (met losse raampjes) en u bestelt een bijenkap en bijenbroker. Dat is alles. Totaalbedrag vijftig tot zestig gulden.

Verkiezing Hoofdbestuur

Friesland: Kandidaat gesteld de heren J. J. Mulder te Appelscha en Tj. Stienstra te Leeuwarden.

Achterhoek: Bij enkele kandidaatstelling herkozen de heer G. J. A. Meijer te Babberich.

Zeeland: Bij enkele kandidaatstelling herkozen de heer Prud. de Bruine te Zuiddorpe.

Noordbrabant: Geen kandidaat gesteld.

Limburg: Bij enkele kandidaatstelling herkozen de heer G. H. Vogely te Heerlen.

De opening van de stembriefjes zal plaats hebben in een vergadering van het dagelijks bestuur op vrijdag 18 november des avonds om half zeven in hotel Terminus te Utrecht.

De invloed van het verplaatsen van bijenvolken op hun gedrag bij het halen.

Free, J. B. The effect of moving colonies of honeybees to new sites on their subsequent foraging behaviour. Journal of agricultural Science 53 (1959) 1, 2-9.

Om een goede bestuiving te bevorderen werden bijen bij een bepaald gewas geplaatst. Groep A werd geplaatst vóórdat er bloemen van dat gewas open waren, groep B als 5-15 procent van de bloemen open waren en groep C als het gewas in volle bloei stond.

De bijen uit de volken van Groep B bezochten het bedoelde gewas meer dan die uit groep A.

Op de nieuwe plaats vertonen de bijen de neiging om dezelfde planten te bevliegen, die ze voorheen bezochten.

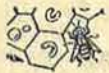
Verskillende volken kunnen op dezelfde plaats in zeer verschillende mate bepaalde bloemen bevliegen.

VOORSTELLEN ALGEMENE VERGADERING 1961

De afdelingen kunnen tot 10 december 1960 voorstellen voor de algemene vergadering 1961 bij het hoofdbestuur indienen. De voorstellen dienen vergezeld te gaan van een korte toelichting. Ze worden op de agenda geplaatst indien ze door 5 of meer andere afdelingen worden ondersteund. Deze adhesiebetuigingen dienen voor 15 februari in het bezit van het hoofdbestuur te zijn.

uit de Jaagkiepers

私の養蜂管理

養蜂通社 編

木村行雄 (編者)

DE PAD ALS BIJENVIJAND

Onze vereniging ontvangt regelmatig een Japans bijenblad, maar het is jammer, dat behalve cijfers en enkele titels de inhoud voor ons onleesbaar is. Wat anders is het met de illustraties. Bijgaande aardige tekening is denkkelijk de kop van een maandelijks rubriek, terwijl in een recent nummer de foto van een pad voor een bijenkast mijn aandacht trok, temeer daar ik juist te voren ook kennis gemaakt had met zo'n beest als vanger van mijn bijen.

Vóór een van mijn kasten zag ik zo'n griezelig monster zitten, hij zat vlak voor de vliegplank, even naast het vlieggat met de kop naar de kast. Mijn eerste opwelling was het monster weg te gooien, maar mijn nieuwsgierigheid, hoe het een bij zou verschalken, deed mij afwachten. Het dier zat doodstil, alleen zijn oogleden bewogen zich nu en dan; een bij zette zich tegen de voorkant van de kast, even bewoog de pad zijn kop, maar de afstand was hem blijkbaar te groot. Een aankomende bij gleed langs zijn kop, geen reactie. Eindelijk zette een bij zich vlak tegenover de kop tegen de kastwand, even boog de pad zich voorover, een

bliksemsnelle beweging en weg was de bij.

Het monster maakte een slikkende beweging en ik hoopte dat het slachtoffer hem in zijn strot zou steken, maar dit gebeurde blijkbaar niet. Toen het monster weer in afwachting houding voor de kast ging zitten, maakte het door mijn toedoen een fikse luchtreis, ik heb het niet weer gezien.

Ik heb ook eens een hagedis, die op de vliegplank van een kast zat, gadeslagen; dit diertje geldt als een vijand van onze bijen. Maar deze greep geen bij beet, ook een dar, die een noodlanding op zijn kop maakte, kon ongedeerd weer opstijgen, alleen de langpotige spinnen waren van zijn gading.

Bijenhouden in Japan

Hoewel het Japanse tijdschrift ons niet veel over Japan kan vertellen kon ik uit een artikel in Gleanings 1959-1 van de Japanner Tanje Inoue het volgende overnemen: 1300 jaar geleden, in de eeuw van keizer Kohgyoku bracht de kroonprins uit Korea een bijenvolk op 4 natuuraten naar Japan. Hij hield deze in het berggebied Miwa in het Yamato-district (tegenwoordig Nara, de hoofdstad van oud Japan). Het was de eerste proef, zover wij weten, van bijenteelt in Japan, maar deze mislukte.

Later was in oud Japan het bijenhouden een winstgevend bedrijf, bijenkorven werden toen „gouden tehuis” of de „Goudmijn” van de boer genoemd, omdat honing zo enorm kostbaar was dat de boeren rijk konden worden door het houden van bijen. Er waren lieden, die in hun levensonderhoud konden voorzien door 10 bijenvolken te houden, deze werden natuurlijk in ouderwetse korven gehouden. Het is niet te verwonderen, dat men ook in Japan lokkorven plaatste, zij werden machibako (= doos, die de bijen verwacht en aantrekt), genoemd.

Strokorven waren zeldzaam in Japan, men maakte de korven van bamboe en klei. De honingopbrengst was gering, ongeveer 4 kg.

De inheemse bij, een soort van de Indische bij (*Apis Indica*) is kleiner dan de onze, zeer zachtvaardig en een goede wasproducente, maar geen vechter en wordt dus een gemakkelijke prooi voor hoornaars en roofbijen; zij verzamelt ook geen propolis. Men kan voor deze kleine bij geen passende kunststraal bekomen. Een bijzonderheid is dat het afsluit-

zegel van de darrencellen in het midden een kleine opening vertoont. Voor ongeveer 90 jaar kreeg men in Japan kennis van de Europese bijenteelt door een bijenboek. Een paar jaar daarna werden Italiaanse bijen ingevoerd uit Amerika en deze verspreidden zich snel. De bijenteelt bloeide als nooit tevoren, de prijs van een bijenvolk was hoger dan die van een paard, toen greep de regering in en ging de prijzen beheersen. De Europese bij heeft thans de inheemse bij grotendeels verdreven, de meeste bijenhouders houden Italiaanse bijen in Langstroth-kasten. En in de Imkerfreund 1959-4 schrijft H. Schmidt-Lamberg het volgende over Japan:

In Japan heeft men een regeringsonderzoek - en beschermings - insti-

JAPAN. Raten in een holle boom.

tuut voor de bijenteelt ingesteld. Men heeft, ondanks de weinig rooskleurige economische toestand met particuliere en staatsbijdragen een hulpfonds voor de bijenhouders gevormd, dat bijna 1,2 miljoen DM groot is.

Dit fonds is voor alles bestemd om de bijenteelt te moderniseren, maar ook voor het overwinnen van natuurrampen en andere algehele verliezen, waardoor de imkers vooral in Japan worden getroffen. Zo werden in de 20e eeuw alleen door aard-

JAPAN. K. Sekiguchi in zijn bijentuin. Hij is directeur van het bijenteeltinstituut in Hokkaido en redacteur van het Japanse bijenblad.

bevingen 40.000 imkersbedrijven volkomen vernietigd.

Volgens een bericht in Beeworld 1960-1 heeft ook K.V. zijn intrede in Japan gedaan, men heeft er reeds jaren studie van gemaakt. Er is veel belangstelling, vooral door berichten in de grote weekbladen. Voor geneeskundige doeleinden worden preparaten uit Duitsland, Frankrijk en Australië ingevoerd, maar Japanse firma's zullen intussen ook wel met hun middelen op de markt verschijnen zijn. In 1959 waren in Japan ongeveer 100 kg. K.V. gewonnen met een waarde van 240.000 gulden.

Onverwachte gevolgen van Dr. Jarvis boek „Folk Medicine”

Reeds eerder hebben wij het boek van Dr. Jarvis besproken. In zijn boek deelde de schrijver mede dat honing en cider een goed middel was tegen verschillende kwalen.

Een Amerikaanse firma heeft nu een drank in de handel gebracht onder de naam Honegar, deze drank is gemaakt van honing en azijn. Maar de Amerikaanse Warenwet — F.D.A. — heeft in een stad 5.000 kisten van dit product in beslag genomen, daar de aanbieding misleidend was. Het etiket was wel goed, daar dit slechts aangaf, dat Honegar goed was om o.a. een lekkere smaak aan dranken te geven, enz. Maar aangevoerd werd dat de fabrikant geïnspireerd is door Dr. Jarvis' boek, waarin vermeld staat dat honing met azijn (honey en vinegar) als middel gebruikt is tegen verschillende kwalen. Nu stond op het etiket van het fabrikaat honegar een aanbeveling voor het boek. En winkeliers hadden het boek bij een uitstalling van honegar geplaatst.

De fabrikant, ofschoon hij ontkende dat zijn etiket melding maakte van de geneeskraft van zijn produkt, heeft de aangevochten etiketten verwijderd, maar hij blijft erbij dat zo'n mededeling wettig is.

Wij hopen, zegt de redactie van Gleanings (1960-6) dat dit het einde zal zijn van een slechte publiciteit, daar de geschriften van Dr. Jarvis zoveel goeds hebben gedaan voor de honinghandel.

In het American Beejournal 1960-8 vinden wij terzake de volgende mededeling: Het is begrijpelijk dat in de V.S. veel gebruik gemaakt wordt van de reclame, die voor honing gemaakt is door Dr. Jarvis' boek, dat nog steeds een best-seller is. Maar jammer voor de honing-produkten wordt dit boek niet door de wetenschap erkend en hebben handelaren last gekregen met de Warenwet.

Een groot-handelaar had het boek tegen gereduceerde prijs aangeboden tegen inzending van een etiket van een flacon van zijn honing. De ambtenaren hebben tweemaal zijn inventaris opgenomen en na getracht

te hebben de handelaar een aanklacht van 4 pagina's te doen tekenen, hebben zij gedreigd zijn zaak te doen sluiten. Deze zaak is nog in behandeling.

Bij een andere verpakker werd de voorraad honing in beslag genomen, totdat de aanhaling uit Dr. Jarvis boek van het etiket was verwijderd. De ambtenaren van de Warenwet schijnen grote bevoegdheden te hebben, merkt de redactie van dit blad op.

Verplaatsen van bijenvolken over korte afstand

Beeworld 1960-7 neemt het volgende over uit het Russische bijenblad Pchelovodstvo:

Bij proefnemingen op het Oekraïense bijenteelt-instituut te Merefa bleek dat als men bijenvolken tot 30 meter verplaatst de bijen zich niet vervliegen; een klein aantal zal eerst naar de oude standplaats terugvliegen, maar zij zoeken hun kast wel op. Men moet ze 's avonds na beëindiging van de vlucht verplaatsen. Wanneer de volken op groter afstand moeten worden verplaatst, moet men ze eerst op een tussengelegen plaats minder dan 30 meter tijdelijk (3 tot 5 dagen) neerzetten.

Bijenteelt-congres 1961

In Beeworld 1960-7 vinden wij dat het Internationale congres van 25 tot 30 september 1961 in het Casa Sindicat te Madrid plaats vinden. Na het congres zal er gelegenheid worden geboden de beroemde grot van Biscorp bij Valencia te bezoeken. In deze grot werd in 1920 de voor bijenhouders zo interessante tekening van een bijenjacht gevonden. Deze tekening moet 6000 - 7000 v. C. gemaakt zijn. Om de grot voor de congressisten bereikbaar te maken, zal een pad er heen gemaakt worden. Maar men moet zich niet te veel van de tekening voorstellen, daar deze nogal vaag is.

Buckfast-bijen voor Noord-Ierland

Elk jaar zal de Buckfast Abbey in Engeland twee koninginnen naar Noord-Ierland zenden van een ras door de bekende Broeder Adam reeds meer dan 40 jaar geteeld en dat zeer bestand is tegen de mijtziekte en vuilbroed. De Minister van Landbouw zal van deze koninginnen nateelt doen telen, die tegen betaling van 1 pond (ongeveer 10 gulden) aan de bijenhouders worden geleverd. Dit jaar zullen dat er 55 zijn, maar men hoopt het aantal te kunnen uitbreiden tot 200 à 250.

Hierdoor verwacht men een gezonder bijenras; de Ierse zwarte bij is wegens ziekte niet in staat voldoende fruit en klaver te bestuiven. (B.B.J. 1960-8)

Koninginne-voedsel

Veel nieuws is er niet meer over K.V. Op een bijeenkomst in de V.S. gaf een Dr. Johansson een verslag over de geschiedenis van K.V. alsmede over het wetenschappelijk werk, hieraan gedaan. Hij deelde mede dat de verkoop van K.V. was gedaald tot bijna nihil, vergeleken met de piek-verkopen van enige jaren geleden. (Gleanings 1960-8).

Ook malaise bij stuifmeel

In de Revue Francaise 1960-7 deelt een imker uit Nice mede, dat een grote firma, die in 1959 stuifmeel bij tonnen afnam tegen een lonende prijs, dit jaar niet meer dan de helft hiervan biedt.

Bijenbaard voorkomen

In Abeilles et Fleurs zegt Bernier Paul, dat het baardvormen veel schade aan de honing-opbrengst toebrengt, maar voorkomen kan worden door boven in de broedkamer een tweede vlieg-opening te maken; deze blijft normaal gesloten. Vormt zich een baard, dan openen. Na 5 à 10 minuten is de baard verdwenen.

Uit het oude aantekenboekje 1888-1889 (vervolg)

Zoals reeds opgemerkt worden de aantekeningen vager, wij zijn tot 1893 gekomen.

Den 4 september 1893 de eerste bijen van Wessinget haalt. Ze waren toen nog niet broedschoon, de 2 vracht den 11 september haalt. Den 16 september de bijen van Grenskantoor gehaald, heel warm weer. Bijen 1893. Drie en vijftig opgezet, 51 aan 't gewin, ze waren anders bijzonder licht, heel veel met losse honig voert, den 3 mei 36 korven naar Polder bracht, zaad begint te bloeien, 10 mei bijen al tamelijk goed gewonnen, er is veel koolzaad. 16 mei bijen veel honing gewonnen, erg droog weder, en grond-20 opgezet.

Bijen 1894. In het jaar 94 hebben wij voor 260 gulden honing en was verkocht, en daarbij 17 korf meer opgezet als gewoonlijk, de honig voor 16,5 ct verkocht en ook wat voor 17,5 ct, het was voor 77 ct de 0,5 kilo.

De bijen waren in bovengenoemd jaar op Westerwolde op 't beste-in Drenthe waren ze slecht. Gewicht bijen 1894. 1994 ruig gewich 54 korven; 37 gemiddeld; 60 zwaarste; 25 lichtste; was 87 pond.

Tot slot van deze maand de opmerking van Jan Doornbos: Laster lijkt de bliksem, hij slaat het meest op hooge punten in.

JéKAVé

**Zeer geslaagde
52e Honing- en Bijenmarkt
te Eerbeek op 24 sept.**

Toen om ± 11 uur de voorzitter van de afd. Eerbeek, de heer H. Boesveld, het schavotje achter het gebouw „Eerbeeks Belang” beklom, kon hij talrijke bezoekers een hartelijk welkom toeroepen.

„Het doet ons goed dat ieder jaar weer zovelen naar Eerbeek komen, hetzij om honing te verkopen of om honing of bijenvolken te kopen. De Eerbeekse markt heeft een goede naam door het gehele land en wij zullen steeds ons best blijven doen deze naam hoog te houden”, aldus de voorzitter.

„Er is veel honing aangevoerd van prima kwaliteit”, zo vervolgde hij, „ondanks het minder gunstige weer”. Hij bracht vervolgens dank aan de jury, die steeds op zo'n uitstekende wijze haar medewerking verleent. De familie van Zadelhoff werd dank gebracht voor het beschikbaar stellen van gebouw en terrein en de muziekvereniging „de Eendracht” voor de vrolijke tonen die ze jaarlijks ten beste geeft.

Nadat de namen der prijswinnaars bekend gemaakt waren konden de deuren worden geopend en nam de 52e markt een aanvang.

Aanvoer honing en bijenvolken

In tegenstelling tot verleden jaar was er veel heideraathoning van prima kwaliteit. Van de aangevoerde honing in flacons bestond het grootste deel ook uit heidehoning. Zomerraathoning was er begrijpelijker wijze maar zeer weinig.

Door 24 inzenders werd totaal aangevoerd:

- 1815 pond raathoning
- 1200 flacons heidehoning
- 650 flacons bloemenhoning
- 12 korfvolken
- 8 kastvolken.

Het Bijenhuis was aanwezig met imkersartikelen.

De jury

Deze bestond uit de heren H. van Aanholt uit Brummen, J. v. Aarst uit Wageningen, H. G. Maagdendans uit Arnhem, G. J. Pannekoek uit Hoenderlo en J. F. Verhoeven uit Beekbergen. Zoals ieder jaar wachtte haar weer een moeilijke taak, waarvan ze zich serieus heeft gekwet. Rubriek na rubriek werd uiterst nauwkeurig beoordeeld en de prijzen toegekend.

In enkele gevallen was een beslissing wel zeer moeilijk en moesten de prijzen bij loting vastgesteld worden, zoals bij heidehoning in flacons en bij zomerhoning in flacons.

De heer van Aarst deelde namens

de jury mede, dat de kwaliteit en de verzorging van de meeste aangeboden honing bijzonder goed was.

Handel en prijzen.

Zoals gewoonlijk ging de grote vraag weer uit naar de heideraathoning. De 1e soort ging vlot van de hand voor f 3,50 per pond. De 2e soort, wat minder verzegeld maar toch mooi blank en van prima kwaliteit, varieerde van f 2,50 tot f 3,— per pond. Prijzen dus die er mogen zijn. Heidehoning in flacons van f 2,— tot f 2,25 per flacon. Bloemenhoning in flacons bracht f 1,50 tot f 1,75 op, doch er was niet veel vraag naar. Ook de aangevoerde bijenvolken trokken veel belangstelling. Er werden nog enkele korven en kasten verhandeld voor prijzen van f 15,— tot f 35,—.

Aankoop van de verloting

Naast enkele waardevolle hoofdprijzen bestaan de prijzen van de verloting uit 150 honingprijzen. Hiervoor werd op de markt aangekocht: 50 pond heideraathoning en 100 flacons honing. De traditionele opzetter kregen we dit jaar gratis aangeboden door de heer Verhoeven uit Beekbergen.

Marktgeld

Tot en met verleden jaar werd er geen marktgeld gevraagd aan de honingverkopers en kon ieder gratis gebruik maken van de tafels in het gebouw.

Deze tafels, eigendom van de afd. Eerbeek, werden elk jaar duurder in reparatie en de rekening van de timmerman steeg onrustbarend. Daarom werd verleden jaar na de honingmarkt meteen besloten de oude tafels en schragen te vervangen door nieuwe. Zoals u allen hebt kunnen constateren hebben we er geen gras over laten groeien en kwam de zaak tijdig voor elkaar. Deze vernieuwing ten behoeve van de markt, liep nogal in de papieren en kan onmogelijk door de kas worden gedragen. We zagen ons dus ge-

noodzaakt door het heffen van marktgeld te trachten deze post geleidelijk af te schrijven. Het deed ons dan ook buitengewoon veel genoegen dat men begrip had voor onze moeilijkheden en dat deze vernieuwing zeer op prijs werd gesteld. Zo is dan de 52e honing- en bijenmarkt te Eerbeek, begunstigd door prachtig herfstweer, een groot succes geworden. Er is zeer veel honing verkocht tegen zeer goede prijzen. De aangevoerde heideraathoning werd zo goed als geheel aan de man gebracht, terwijl ook de meeste aangevoerde potten met heidehoning in de tassen van de talrijke kopers verdwenen.

De muziekvereniging heeft de stemming nog verhoogd, door de opening der markt op te luisteren met marsmuziek en door 's middags van 2 tot 4.30 uur te concerner.

Velen hebben medegewerkt tot het welslagen van deze markt en een hartelijk woord van dank aan allen is hier dan ook zeker op z'n plaats.

Prijswinnaars

- A. Grootste inzending raathoning van prima kwaliteit:**
 - 1e prijs: J. Lentink, Dieren;
 - 2e prijs: J. Weekhout, Eibergen.
- B. Grootste inz. flaconhoning:**
 - 1e prijs: Fa. Swieters, Dedemsvaart;
 - 2e prijs: A. C. Smit, Apeldoorn.
- C. Mooiste heideraathoning in raampjes of secties:**
 - 1e prijs: G. J. Wolters, Eerbeek;
 - 2e prijs: A. H. Verbeek, Eerbeek.
- D. Mooiste heideraathoning uit korven:**
 - 1e prijs: H. Boesveld, Eerbeek;
 - 2e prijs: Niet toegekend.
- E. Mooiste zomerraathoning:**
 - 1e prijs: A. C. Smit, Apeldoorn;
 - 2e prijs: Niet toegekend.
- F. Mooiste heidehoning in flacons: (door loting)**
 - 1e prijs: G. J. Wolters, Eerbeek;
 - 2e prijs: H. Willemse, Wehl en Fa. Swieters, Dedemsvaart.
- G. Mooiste bloemenhoning in flacons: (door loting)**
 - 1e prijs: G. J. Hissink, Hengelo G.;
 - 2e prijs: J. van Reen, Eerbeek en A. C. Smit, Apeldoorn.
- H. Beste opzetter korven:**
 - 1e prijs: H. Boesveld, Eerbeek;
 - 2e prijs: H. Boesveld, Eerbeek.
- I. Beste opzetter kasten:**
 - 1e prijs: H. van Reen, Tonden;
 - 2e prijs: L. K. v. Oorspronk, Loenen.
- J. Beste sortering imkersgereedschappen:**
 - 1e prijs: Bijenhuis, Wageningen;
 - 2e prijs: Niet toegekend.

A. H. VERBEEK, secr.

Korfplechter

Wie wil deze winter een groot aantal bijenkorven voor ons vlechten? Graag monster en prijs aan Bijenhuis, Wageningen.

VRAGENRUBRIEK

Vragen voor deze rubriek zenden aan Bijenhuis te Wageningen. Alle vragen worden zo spoedig mogelijk per brief beantwoord en daarna in het Groentje gepubliceerd.

Vraag 26 :

Mijn bijen staan 2 km van huis. Ze hebben nu (15 augustus) nog 7 à 8 ramen broed. Nu wordt de wintervoorraad in het buitenland wel in de vorm van droge suiker gegeven. Ik heb er een bak met droge suiker opgezet, maar de bijen bergen er niets van in de raten op. Hoe te handelen?

L. G. te B.

Wintervoer droog geven

Ter voorziening in de wintervoorraad moet ik u het voeren met droge suiker afraden. Als u in de tweede helft van september met afvoeren begint kunt u aan een goed volk elke avond 5 kg suikerstroop geven (dat is dan 3 kg suiker op 2 kg water). De bijen bergen dit in 24 uur op en dan is u in 3 à 4 dagen met het voeren klaar. Dit kan m.i. zelfs op een afstand van 2 km geen overwegend bezwaar opleveren. S.

Vraag 27 :

De ramen van het zesraamskastje hebben een raatoppervlak van 37,8 dm². Een zesramer heeft ongeveer 12 à 14 kg voedsel nodig. 3 dm² = 1 kg voedsel. De tros moet kunnen overwinteren op ongeveer 27 dm² lege cellen, stuifmeel inbegrepen. 12 kg voedsel beslaan 36 dm². In een simplex zesramer blijven dus ongeveer 2 dm² over, waarop de bijen kunnen zitten. Moet ik hieruit besluiten, dat die kastjes te klein zijn?

E. C. te K. (België)

Zesraamskastje

Uw becijfering is niet helemaal juist. Voor 1 kg voedsel berekent u 3 dm² bijenraat, terwijl voor het opbergen van 1 kg voedsel iets meer dan 2 dm² raat nodig is. Hierdoor wordt de beschikbare ruimte voor de winterzit belangrijk groter dan door u uitgerekend. Bovendien is een voedselvoorraad van 12 à 14 kg voor een vijframer, als bij u in gebruik, evenals voor een zesramer Simplex-formaat, aan de ruime kant, althans als u een suikeroplossing toedient van 3 delen suiker op 2 delen water. De kastjes zijn dan ook m.i. niet te klein voor het beoogde doel. S.

Vraag 28 :

Bij het slingeren en zeven van de heidehoning bleken er naar mijn idee te veel luchtballen in de honing aanwezig te zijn. Mijn werkwijze was als volgt. De raten werden in een vertrekje langdurig voorverwarmd, op 90° F., daarna ontzegeld en door een grove zeef in blikken opgevangen. De fijne zeef liet praktisch niets door. Vervolgens werd de

honing in de blikken in een waterbad verwarmd tot 60° C en daarna via de fijnste zeef in de potjes gedaan, waarbij de honing in de fijne zeef in beweging werd gehouden door kalm te roeren. Ook bij het zeven met nylonkous en neteldoek bij een temperatuur van 60° C geen resultaat.

C. M. d. H. te N.

Slingeren en zeven van heidehoning

Bij het zeven van honing mag nimmer geroerd worden. Ten eerste worden veel onreinheden door de zeef geroerd (en men zeeft toch om de honing rein te krijgen) en ten tweede roert men lucht in de honing. Als dan de honing wat snel afkoelt heeft de lucht geen gelegenheid te ontwijken, wat vooral bij heidehoning het geval is. Heidehoning moet zolang tot 60 graden C verwarmd worden dat alle „klodders” zijn opgelost en het geheel een dun-vloeibare massa vormt. Gedurende het verwarmen mag wel geroerd worden (heel voorzichtig), om de dunwording te bevorderen. Op de zeef mag echter niet meer geroerd worden. Na het zeven de nog warme honing van geringe hoogte in de voorgewarmde potten gieten en de flacons onmiddellijk na de vulling sluiten.

S.

Vraag 29 :

1. *Ik heb twee kasten en ik volg elk jaar de Aalster methode. Half mei maak ik vegers. Maar er is steeds een bij, die moerloos is. Nu heb ik de kasten beide lichtblauw geschilderd, misschien zit daar de fout doordat een jonge koningin vervliegt. Maar zou het ook anders kunnen, b.v. wachten tot het volk zwermrijp is en doppen heeft aangezet en dan een veger maken, maar de veger een raam met doppen meegeven en later, als zij bevrucht is, de oude koningin uit het hoofdvolk halen en de jonge weer invoeren?*

2. *Ik ben verhuisd en heb te weinig ruimte om de bijen in de tuin te plaatsen. Nu heb ik op zolder voor het dakraam een kast staan, wat me tot nu toe goed bevalt. Maar met twee broedkamers en een honingkamer wordt het te hoog. Zou het mogelijk zijn de broedkamers naast elkaar te*

zetten en er één van te maken en daar de honingkamers op, ook naast elkaar. De buitenranden vervallen dan, maar dat kan misschien wel omdat ze binnen staan.

J. H. te T. A.

Veger. Bijen op zolder

1. Een veger maken op een raam broed en doppen (dus zonder moer) heeft meestal niet het gewenste resultaat. Ik moet u zulks dan ook ten sterkste afraden.

Het beste middel tegen het vervliegen van jonge moeren (na thuiskomst van de bruidsvlucht) is m.i. de kasten niet te dicht naast elkaar te plaatsen doch daartussen wat afstand te bewaren en dan bij voorkeur onderling met enigszins andere vluchtrichting. Heeft men weinig plaats dan kan een kleine zwenking toch al veel invloed ten goede hebben.

2. Het naast elkaar plaatsen van 2 broedkamers (en eventueel daarop de honingkamers) zou naar ik meen wel uitvoerbaar zijn, maar dan zouden de broedkamers met elkaar in verbinding moeten staan (voor de honingkamers is zulks niet nodig). Daartoe zou een groot gedeelte van de tegen elkaar te plaatsen zijkanalen van de broedkamers uitneembaar moeten worden gemaakt. De vraag is dan, of het broednest niet te breed zou worden naar verhouding tot de hoogte. Het gevolg zou kunnen zijn, dat de bijen de honing naar de zijkanalen zouden opslaan in plaats van in de honingkamers.

Om de door u bedoelde moeilijkheid van te weinig ruimte in de hoogte te ondervangen zou ik liever de kast wat verder van het dakraam verwijderd plaatsen, waardoor u ruimte in de hoogte wint (ik veronderstel dat uw zolder onder een schuin dak ligt). De afstand tussen dakvenster en vliegopening van de kast zoudt u dan moeten overbruggen door het aanbrengen van een houten gang van dezelfde breedte als de vliegspleet en hierop bijendicht aansluitend. Die gang moet dicht bij de vliegspleet van de kast voorzien worden van kleine luchtgaatjes om de bijen het ventileren niet te zeer te bemoeilijken. Ik heb zulks eens waargenomen bij een op zolder geplaatste observatiekast en het werkte uitstekend. S.

MINISTER VAN LANDBOUW NEEMT SITUATIE BIJENTEELT IN STUDIE

Op de op blz. 158 van het Groentje van oktober afgedrukte brief van het hoofdbestuur aan de Minister van Landbouw ontvingen wij het volgende antwoord:

Hiermede bevestig ik de ontvangst van uw brief van 15 september l.l. waarbij u adhesie betuigde aan een schrijven van de Internationale Organisatie van Bijenhouders „Apimondia” over de moeilijke situatie van de bijenteelt.

De zowel door u als door „Apimondia” aangegeven problemen hebben mijn aandacht en zijn op mijn departement in studie genomen. Zodra de resultaten van deze studie daartoe aanleiding geven, zal ik u mijn inzichten omtrent de mogelijkheid van eventueel te nemen maatregelen kenbaar maken.

De Minister van Landbouw en Visserij
(w.g.) MARIJNEN

Willem Word Wakker!

Over op de hei staan gesproken, hoe vaak is er nu al niet betoogd, dat een gedekte standplaats, waar het 's nachts niet zo koud is, verre is te verkiezen boven een plaats op de open heide? Dat een plaats aan een grote verkeersweg uit den boze is, omdat de bijen bij het vliegen naar de heide aan de andere kant bij honderden sneuvelen tegen de carrosseriën van de voorbijrazende auto's en dat alleen sterke volken geschikt zijn voor de hei? Ik heb, zoals ieder jaar, weer eens op de hei bij Terlet rondgekeken en ik heb ze weer gezien. Een aaneengesloten rij van 75 volken, oost - west geplaatst, dat is zo prettig voor het vervliegen bij de overheersend westenwind en in de open hei. In het open veld zijn de nachten in deze tijd van het jaar al behoorlijk koud en het verdient op de heide toch altijd al aanbeveling, vooral als men op raathoning werkt, de volken van boven behoorlijk warm te verpakken. Ik heb eens langs de vlieggaten gekeken en aan de kasten gevoeld. Als 20 pct. een behoorlijke opbrengst geeft zal het wel op zijn. Als het aantal volken door verenigingen was teruggebracht van 75 tot 50 en een meer beschutte standplaats tussen vliegdennen of in een terreinplooi was gekozen, was er, zoals ik het op 1 september kon bekijken, op dat moment altijd 15 pond slingerhoning per kast uitgekomen. Nu waren er kasten bij die zo licht waren als een veertje. Hiermee wil ik niet zeggen, dat ik een voorstander ben van verenigen of laten afvliegen, want in de praktijk brengt dat niet zoveel op. Een volk dat van nature sterk is, doet het veel beter. Vermoedelijk ook weer een kwestie van biologisch evenwicht. Maar als het om het binnenhalen van een honingooft gaat, is verenigen toch altijd nog beter dan niets. Het is voor deze imkers een geluk, dat door het gelijkmatige weer met betrekkelijk hoge nachttemperaturen de broed-aanzet zolang is doorgestaan. Een klein beetje meer zorg aan de volken besteed en het uitzoeken van een gunstige standplaats brengt rente dubbel en dwars op. De bijen wijzen wat dat betreft trouwens zelf de weg. Als er een beetje wind staat vliegen de bijen bij voorkeur laag en soms zelfs bijna langs de grond. Ook onze poes en loslopende kippen wijzen ons op gure dagen onfeilbaar aan, waar een luv plekje is. Zij hebben er een bijzondere gave voor om in minder dan geen tijd het warmste plekje te vinden. En u moet wel bedenken dat het verschil in temperatuur meestal verscheidene graden bedraagt en dat dit, vooral als de bijen voor het winnen van raathoning moeten bouwen, van zeer veel belang is. Een andere afdeling, die zo'n honderd volken in kleine groepjes verspreid, tussen de berkenopslag had opgesteld, heerlijk in de luwte, had het beter bekeken (zie foto). Nu was het op de dag, dat ik deze bijen zag, bijzonder goed haalweer — er waren een paar van die uitzonderlijke dagen, 21 en 22 augustus b.v. en er zijn er nog meer geweest, maar ik kan ook niet elke dag, al zou ik dat wel willen, even naar de hei gaan — en het was een genot om ze te zien werken, op afstand, want dichterbij dan 25 m. kwam u zonder kap niet. Deze bijen stonden beschermd tegen de wind, uit welke richting ook en bovendien beschermd tegen de namiddagzon, waar we nu toevallig dit jaar niet veel last van hebben gehad — en met de vlieggaten naar de morgenzon. Eigenlijk stonden er nog te veel kasten bij elkaar. Het was beter geweest ze over bv. 4 standen van 25 à 30 volken te verdelen. Dat zou de opbrengst zeker ten goede zijn gekomen. Ook onze oosterburen, die

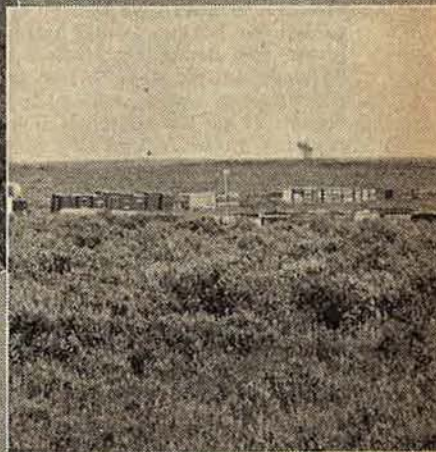
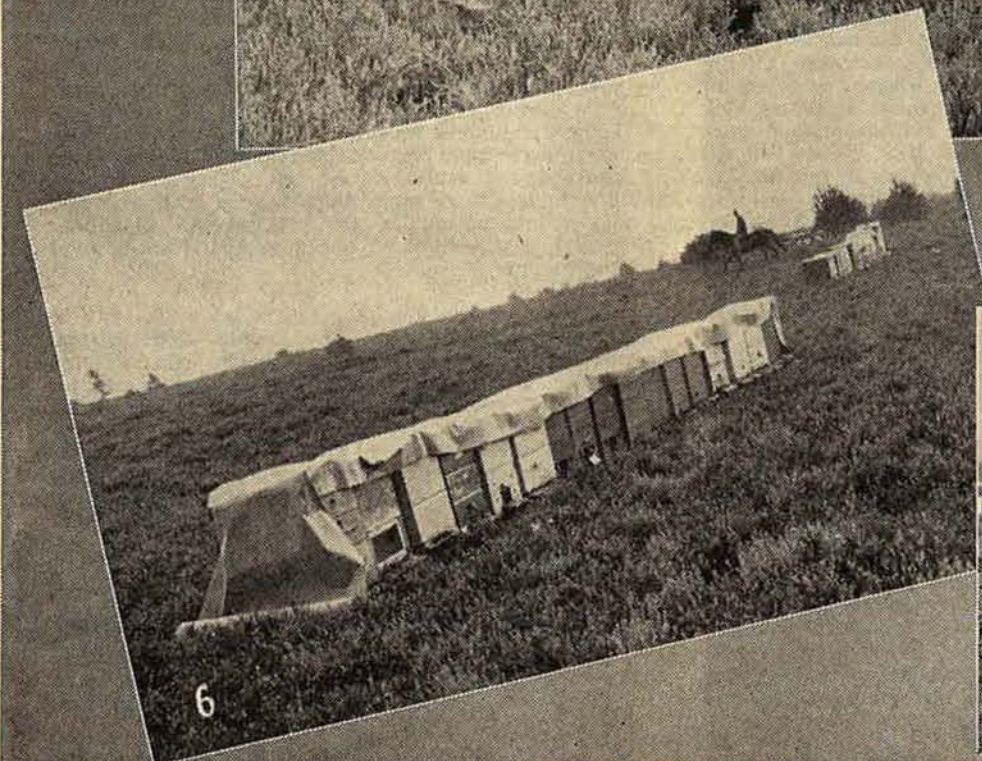
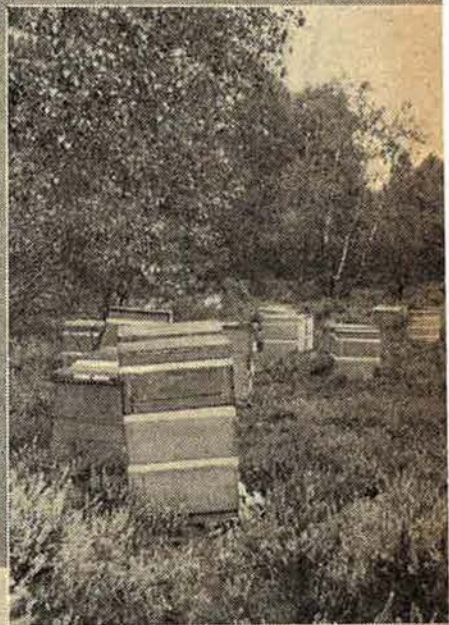
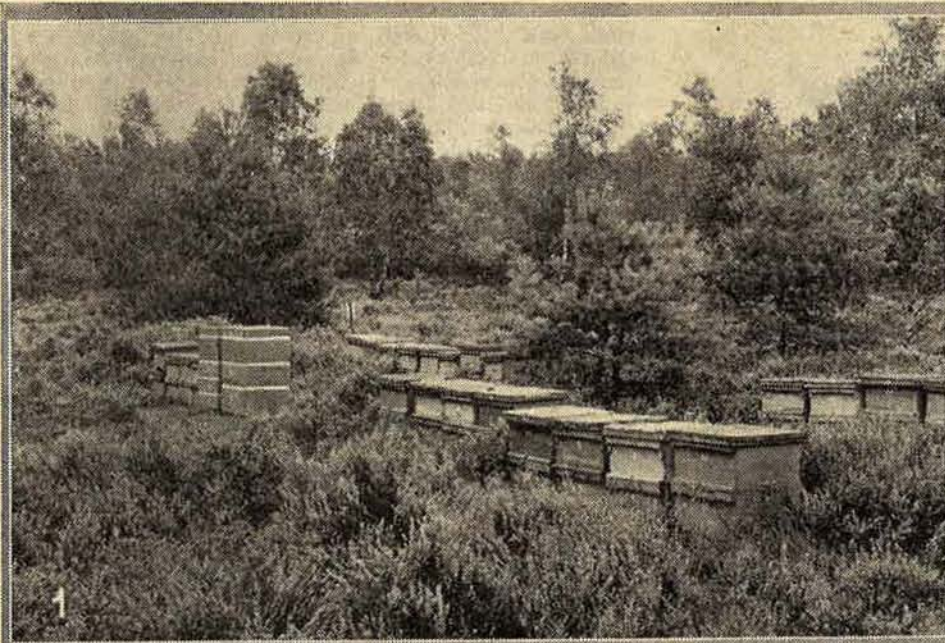
gewend waren hun kasten met achterbehandeling tot stapels van 300 volken en meer op te stapelen, beginnen te ontdekken, dat met het slinken van de bijenweide, veel kleine standen voordeliger zijn dan één grote en gaan steeds meer tot een gespreide opstelling over, evenals ze meer waardering beginnen te krijgen voor de kast met bovenbehandeling, wat natuurlijk hand in hand gaat, want het grote voordeel van de achterbehandelingskast is juist de mogelijkheid tot stapelen. Overigens kunt u ze van mij cadeau krijgen, maar smaken verschillen nu eenmaal.

Dit heideseizoen heeft mij weer versterkt in mijn opvatting, dat de zegswijze van de oude imkers „De heide moet eerst verzuipen en dan verbranden” niet of slechts zeer ten dele opgaat. Vooral met dat verbranden ben ik het helemaal niet eens. Op vrijdag 2 september was het niet warm, eerder vrij koel, op mijn standplaats viel een lichte drachtdagen niet — dan de bijen haalden dat het een lieve lust was. Er zijn meer zonloze dagen geweest, waarop behoorlijk gehaald is. Ik geloof dat we het zo moeten formuleren:

Om een goede heidedracht te kunnen verwachten, moet de heide om te beginnen in de groeiperiode voldoende water hebben gehad en mag de grond ook tijdens de bloei niet te veel uitdrogen. Als de wind dan overwegend in de sector zuid-oost tot west zit, in ieder geval niet tussen noord-west en noord-oost, de luchtvochtigheid betrekkelijk hoog is, de lucht in ieder geval niet uitgesproken droog is, het weer niet te warm is — zonnige dagen met temperaturen van 25 gr. C. en hoger zijn beslist de beste drachtdagen niet — dan geeft de heide behoorlijk. En als we dan op raathoning werken moeten de nachten niet te koud zijn, want dan werken de bijen niet in de honingkamers en trekken zich te veel samen op het broed. Daarom boven goed verpakken. Stapel er maar gerust vijf of zes kleedjes op. Gebruik ver over de honingkamers zakkende deksels en niet van die platte dingen.

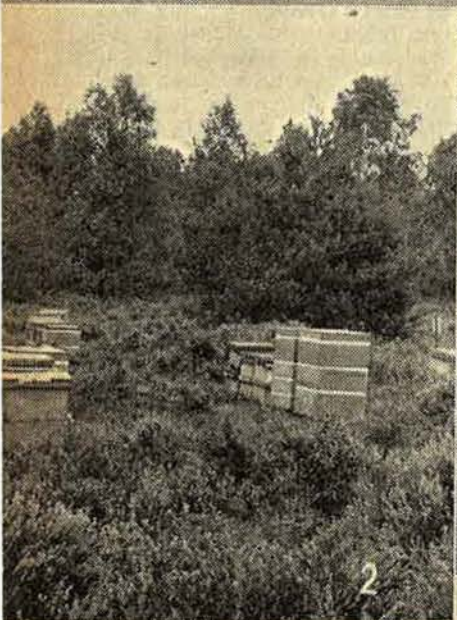
In alle perioden van het jaar, waarin aan de bijen moet worden gewerkt, zijn kleedjes te verkiezen boven planken. Er kan makkelijk eens even aan een hoekje onder gekeken worden en een beetje rook onder geblazen worden. Als bij het oplichten van zo'n hoekje witte wasrandjes op de bovenlatten zichtbaar worden en zich afzetseltjes van jonge was op de onderkant van het kleedje bevinden, laat het dan maar gauw weer zakken. Dat zit dan wel goed en verdere storing geeft dan alleen maar een verminderde opbrengst voor die dag. Een dergelijke snelle maar doeltreffende controle, zonder noemenswaardige storing, kunnen we niet houden bij het gebruik van dekplanken. Maar voor de winter, als we klaar zijn met het voeren, is de houten dekplank ideaal. Als daar een latje onder geslagen is geeft het de bijen gelegenheid over de raten te lopen en het geeft in voor- en najaar de wasmot minder kans. Ik gebruik daarvoor de uitlaatborden, zonder uitlaat natuurlijk. Op het gat van de uitlaat wordt een stukje hout of board gelegd. Genoeg over dit onderwerp.

Het experimenteren kan ik moeilijk laten. Toen ik in het begin van dit jaar in Duitse tijdschriften, advertenties zag verschijnen, waarin een drachtbarometer werd aangeprezen, heb ik mij direct tot ons Bijenhuis gewend. Daar wist men mij dat apparaat in minder dan geen tijd te bezorgen en dat bleek de z.g. plastic-weegschaal te zijn. Ik heb deze zomer met dat apparaat geëxperimenteerd. Het is geen barometer en geen weegschaal, hoewel het tot op zekere hoogte wel als zodanig is te gebruiken en het zou het beste een manometer kunnen worden genoemd. Maar het is in ieder geval een ontzettend aardig apparaat, wat een uitkomst is voor degenen, die wel graag de gewichtsveranderingen van hun kasten willen controleren, maar die de aanschaffing van een echte bijenweegschaal, waarmede toch altijd nog een dikke honderd gulden gemoeid is, te duur is. Het principe is erg simpel en het is geen compliment

Toelichting

- 1., 2. en 3. Goed opgesteld.
4. De korven, het tal achteruit nog. Opgest. schutting tegen
5. Althans enig een terreinpl.
6. Goed afgedek het open vel.
7. Te weinig be
8. Een paar hon in het open v

Bij de foto's:

beschut en verspreid

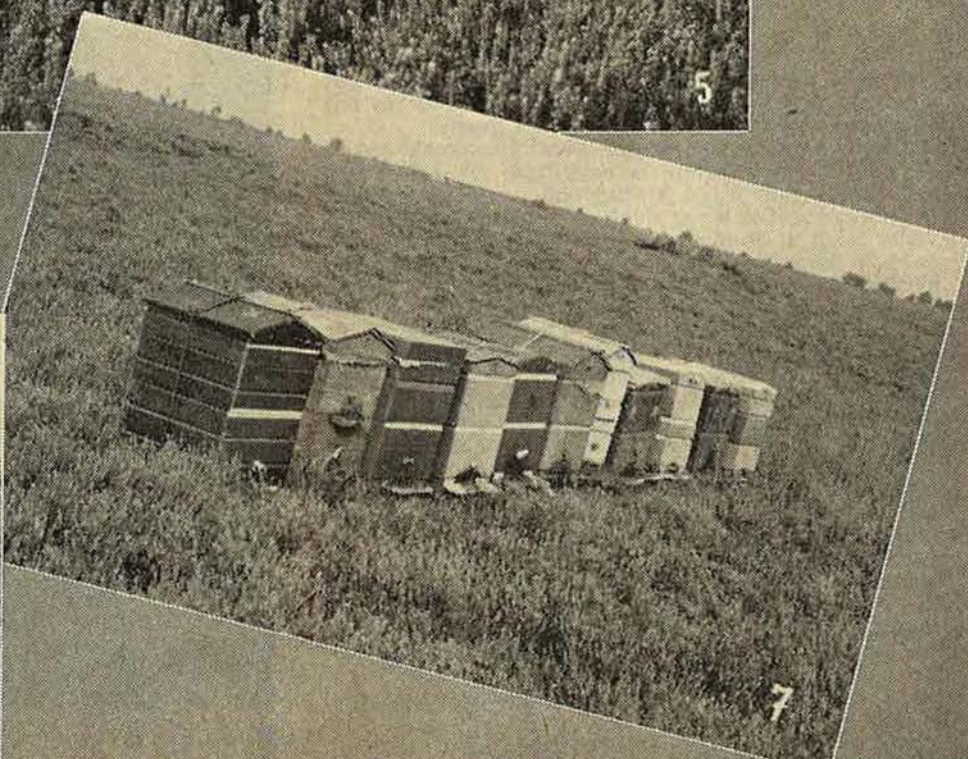
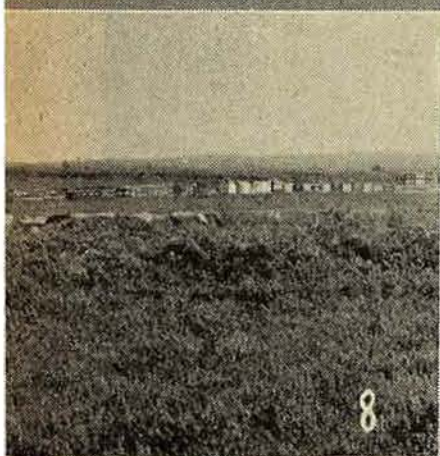
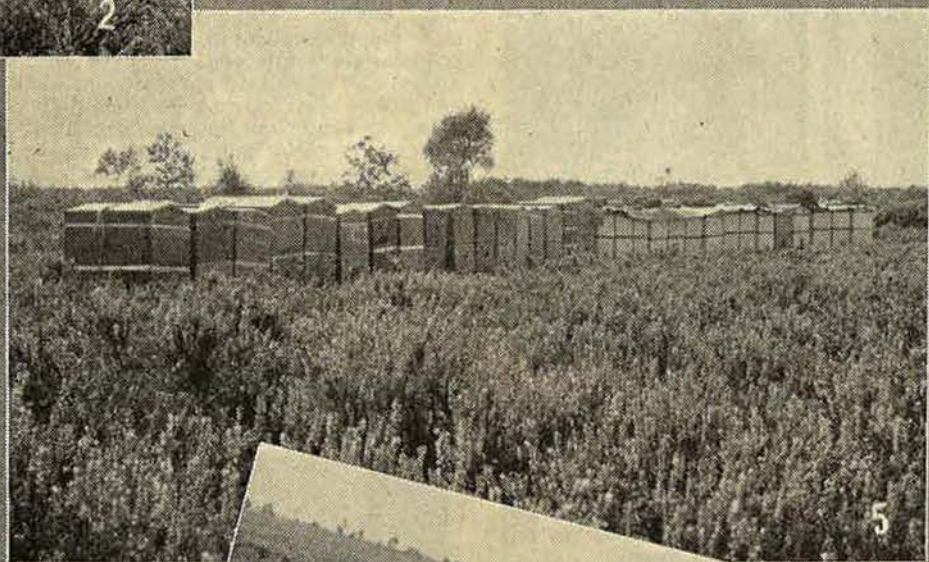
*heel gestaag in aan-
de, zijn er ook
zonder enige be-
le wind.*

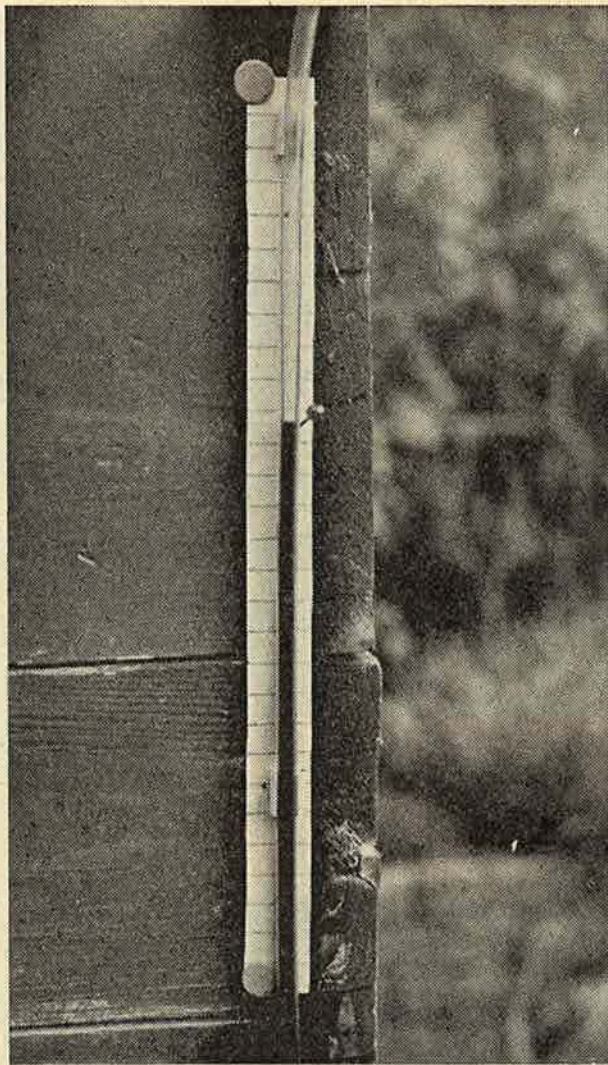
s beschermd door

waarom zo in

utting.

kasten in u-vorm

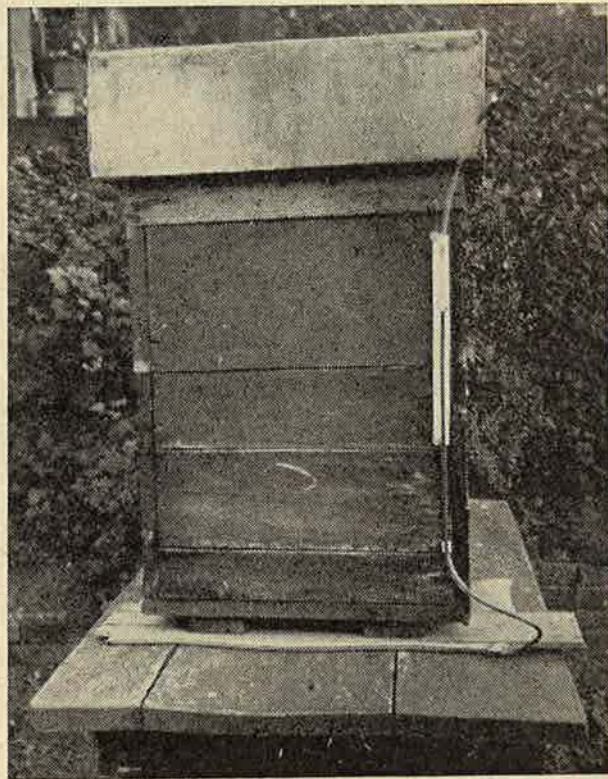
Detail plastic weegschaal.

vóór onze vindingrijkheid, dat niemand eerder op het idee gekomen is. Een woord van hulde voor de mij onbekende uitvinder is zeker op zijn plaats.

Het hele geval bestaat uit een platte plasticzak, waaraan een plasticslangetje is bevestigd. De zak wordt gedeeltelijk met water gevuld onder een kast gelegd en het slangetje langs de kast omhoog geleid. Het water stijgt in de plastic buis en blijft op een gegeven moment staan als het gewicht van de waterkolom even groot is als de druk die van de andere zijde op het grondvlak van het waterkolommetje wordt uitgeoefend. Vermindert die druk, d.w.z. wordt de bijenkast, die deze druk veroorzaakt, lichter, dan daalt de waterkolom en stijgt de druk, dus wordt de kast zwaarder, dan stijgt de waterkolom. Ziehier het principe, waarop het geheel berust. Nu de uitwerking. De plasticzak wordt om te beginnen ongeveer voor een vierde gedeelte met water gevuld en onder de kast gelegd. Om het vullen te vergemakkelijken zit boven aan het plasticslangetje een trechtertje, eveneens van plastic. Er mag geen lucht in blijven zitten, maar de luchtbellen komen vanzelf naar boven, door het slangetje net zo lang op en neer te bewegen, totdat het water in het slangetje een aaneengesloten kolom vormt. De plasticzak moet vlak worden aangedrukt, dus op een vlakke ondergrond worden gelegd en als de kast van onderen niet vlak is, b.v. doordat er klampen onder de bodem zijn aangebracht, dan moet

er ook een plankje op worden gelegd, dat de plasticzak geheel bedekt. Het slangetje wordt nu langs de kast naar boven geleid en wel zodanig, dat boven de waterkolom nog voldoende ruimte overblijft, zodat het water bij het toenemen van het gewicht van de kast, nog behoorlijk kan stijgen. Voor het vastzetten van het slangetje aan de kast worden er plastic-klemmetjes met spijkertjes bijgeleverd. Verder is er een schaalverdeling bij, die achter de waterkolom op de kast wordt geprikt en waarbij met behulp van een speld met gekleurde knop de stand van de waterspiegel kan worden aangegeven, zodat het stijgen en dalen daarvan kan worden gecontroleerd. In plaats van de bijgeleverde maatverdeling kan ook met succes papier met millimeterverdeling worden gebruikt, wat in iedere winkel voor tekenbehoeften te koop is. Wilt u het geval nu als weegschaal gebruiken, dan zet u b.v. een gewicht van 1 kg midden op de kast en leest af hoeveel streepjes de waterkolom in het plasticslangetje omhoog komt en dan weet u dus omgekeerd dat een stijging van dat aantal streepjes een gewichtstoename van 1 kg betekent. Een bijzonder eenvoudig apparaat, zonder bewegende delen en wat niet kan roesten. Ik heb er bijzonder veel genoeg aan beleefd en zal het ongetwijfeld het volgend jaar bij verschillende kasten weer gebruiken. Het apparaat is vrij gevoelig. Het afkomen van een nazwermpje van een goede handvol bijen werd duidelijk door de plasticschaal aangegeven. Het aflezen van de stand van de waterkolom wordt zeer vergemakkelijkt door het water te kleuren. Ik heb dat gedaan met een scheutje Oostindische inkt, maar het kan natuurlijk ook met elke andere kleurstof, die makkelijk in water oplost. Ik hoop dat de bijgevoegde foto's een en ander voldoende duidelijk maken. De detailfoto spreekt voor zich. Hierop ziet u het plastic slangetje in de klemmetjes, de schaalverdeling er achter en de donkergekleurde vloeistofkolom, waarbij de speld met gekleurde kop, zo dat u de volgende dag kunt zien, of de kast zwaarder of lichter geworden is. Op de overzichtsfoto ziet u de zaak opgesteld om het u te demonstreren en niet zoals u het

Overzicht plastic weegschaal.

eigenlijk moet gebruiken. De plasticzak is iets naar voren gehaald, opdat u het goed kunt zien, maar deze moet geheel onder de kast liggen. Ook al ter wille van de duidelijkheid staat er hier een achtramer op, zodat het geval links en rechts buiten de kast uitsteekt. Het plankje dat op de plasticzak ligt moet zo breed zijn dat het deze geheel en niet zoals op de foto, gedeeltelijk bedekt. Zoals gezegd, als het was gefotografeerd zoals het behoort te zijn, had u er niets van gezien, want dan was alles door de kast bedekt. Het is een verbazend aardig apparaat om mee te werken. Er is echter één nadeel aan. Het is minder geschikt om te worden gebruikt bij een vrije opstelling of zodanig opgesteld, dat de zon er op kan schijnen. Vooral op dagen met grote verschillen tussen hoogste dag- en laagste nachttemperatuur speelt de uitzetting van het water een rol. Water heeft zijn grootste dichtheid dus het kleinste volume bij 4 gr. C. en zet bij het stijgen van de temperatuur regelmatig uit. U begrijpt dat bij een nachttemperatuur van pl.m. 10 gr. en een middagtemperatuur, als de zon rechtstreeks op de kast en het plastic schijnt, van 40 gr. of meer het kolommetje in het plasticslangetje wel een paar streepjes klimt om, zodra de zon niet meer op de kast staat, weer af te zakken. Bij een beschutte opstelling b.v. in een bijenstal speelt dit geen rol van betekenis en zeker niet als steeds op hetzelfde uur van de dag wordt afgelezen.

Ik wilde in deze rubriek ook graag nog wat zeggen over imkerskleding en beschermingsmiddelen en dat vooral met het oog op het beïnvloeden van jonge imkers. Toen ik zo'n 25 jaar geleden ook nog maar pas in de bijen zat, wilde ik natuurlijk graag wat leren en dus was ik er als de kippen bij toen er in mijn afdeling door een paar experts in de imkerij — beiden reeds overleden — een openbare praktische les zou worden gegeven. Voor de aanvang van de les ontvouwden de heren een paar smetteloos witte jassen, waarin ze zich met elkaanders hulp, plechtstatig huldten. Ik vond dat toen maar een prachtig shownummer maar daar was ik, al was het ook wel een beetje op effect berekend, door jeugdige overmoed en gebrek aan ervaring, wel behoorlijk naast. De praktijk heeft mij wel geleerd, dat het dragen van gladde kleding van lichte kleur de bijen het minst irriteert. Dit hoeft natuurlijk geen witte jas te zijn. Persoonlijk geef ik

de voorkeur aan een witte katoenen overall, waarbij ik de bijenkap niet wil vergeten. En nu kom ik op die jonge imkers en aankomende leden. Het is logisch dat oudere en ervaren imkers zich weinig aantrekken van een steekje meer of minder en er velen zijn, die er een eer in stellen hun volken zonder kap en handschoenen te behandelen. Bovendien betekent het dragen van een kap toch altijd een belemmering. Maar wij moeten wel bedenken, dat dit een zeer persoonlijke aangelegenheid is en wij moeten vooral de jonge leden en aankomende imkers niet het gevoel geven, dat het eigenlijk klungels zijn, zolang zij hun bijen behandelen met een kap op.

Het werken zonder handschoenen moeten wij natuurlijk zoveel mogelijk bevorderen, omdat handschoenen voor rustig en voorzichtig werken altijd een grote belemmering zijn en zij de imker, die zich geharnast en veilig voelt, verleiden tot onnodig fors hanteren van ramen en bakken, wat de bijen zonder noodzaak irriteert en het steken in de hand werkt. Bovendien wordt een steekje op de hand over het algemeen beter verdragen dan steken in het gezicht. Heel veel imkers hebben daar maar een hekel aan en dan is een rustige imker in een kap meer waard dan een stoer doende, maar inwendig gespannen imker zonder kap. Daar komt nog iets anders ook bij. Regelmatig duiken in de tijdschriften berichten op van imkers, dikwijls beroepsimkers, die jarenlang grote aantallen volken hebben behandeld en een ontelbaar aantal steken hebben opgelopen en die plotseling zo gevoelig voor het bijengif worden, dat zij door één enkele steek van de kaart gaan en geneeskundige behandeling behoeven. Hoewel het verschijnsel mij dus wel bekend was, had ik het in de praktijk nog niet meegemaakt, maar nu is er in mijn eigen omgeving een jonge imker die al een jaar of vier aan de gang is en die nu plotseling zo'n gevoeligheid voor bijensteken heeft ontwikkeld, dat hij op doktersadvies de bijenhouderij vaarwel moet zeggen. De vraag komt hierbij naar voren of het niet verstandiger is jonge imkers van meet af aan er aan te wennen een kap te dragen. In ieder geval is het bepaald verkeerd jonge imkers het gevoel te geven, dat zij, om flinke kerels te zijn, het zonder kap moeten doen, terwijl zij in hun hart zich veel gelukkiger zouden voelen met een kap op.

(Wordt vervolgd)

Het gevoel voor

TIJD!

Ieder mens zal wel eens hebben ondervonden, dat hij na een gezellig onderhoud zonder zijn horloge te hebben geraadpleegd kon vaststellen, dat er inmiddels een uur of meer is voorbijgegaan, of als men zich 's avonds enige tijd prettig had bezig gehouden met het lezen van een boek of een spel, men opeens het gevoel krijgt, dat het tijd geworden is om de roman opzij te leggen of het spel te beëindigen en naar bed te gaan. De mens heeft gevoel voor tijd. Ook bij dieren ziet men vaak gedragingen die wijzen op het bezit van tijdgevoel. Zo zal mijn hond, die rustig in zijn mand ligt te slapen op een gegeven ogenblik opstaan, zich uitrekken en bij de kamerdeur gaan zitten omdat hij uit ervaring weet, dat hij op de middag even met mij een straatje mag omlopen. Zijn gevoel voor tijd heeft hem gewekt en door zijn gedrag heeft hij er mij aan herinnerd, dat het moment voor een wandeling is aangebroken.

Voor enige tijd ben ik aan een instituut verbonden

geweest waar ik, omdat de afstand tot mijn woning te groot was om thuis mijn middagmaal te gebruiken, mijn lunchpakket nuttigde in een klein kantoortje. Op zekere middag werd mijn aandacht getrokken door een muisje, dat in een hoek van het vertrek uit een gaatje te voorschijn gekomen was, zoekend rondsnuffelde en enige kruimeltjes brood verorberde. Een korstje brood, dat ik op de grond liet vallen deed het opschrikken en wegvluchten. Dit spelletje herhaalde zich na enige dagen weer. Ik trachtte het diertje te dressereren op tijd, wat mij ook inderdaad gelukte. Iedere dag als ik daar mijn brood gebruikte liet ik enige kruimeltjes op de grond vallen, die aanvankelijk op zeer uiteenlopende tijden door het muisje werden opgezocht. Het voederen op het middaguur werd enige weken volgehouden en geleidelijk aan vertoonde het diertje zich vaker rond het middaguur dan op andere tijden van de dag. Het eindresultaat van de dressuur was wel verrassend. Hoewel zich in de loop van de dag

meerdere personen enige tijd in het vertrek ophielden vertoonde het diertje zich niet. Kwam er iemand rond de tijd, dat ik gewoon was daar mijn brood te gebruiken, dan vertoonde zich het spitse muizesnuitje met de intelligente kraaloogetjes voor het gaatje en liep het diertje onbevreesd door het vertrek op zoek naar voedsel. Het tijdgevoel deed het diertje bewust worden, dat het middagmaal stond opgediend. Overeenkomstige gedragingen, die we in de natuur bij hogere dieren opmerken, vallen ook bij onze bijen waar te nemen.

Uit ervaring weten we, dat de temperatuur sterk van invloed is op het verzamelen van honing en stuifmeel, dat de activiteit der bijen het sterkst is als de temperatuur een bepaalde hoogte heeft bereikt. Dat ook de tijd in de loop van de dag waarop de bloemen hun produkten aanbieden een voorname rol speelt ligt voor de hand. Onderzoekingen hebben aangetoond, dat de sterkste vlucht op de planten geschiedt „als de winkels open zijn”, als de produktie van nectar rijkkelijk is. De gewone linde bijv. zal 's morgens rijkkelijk honing produceren, op de middag weinig of niets en tegen de avond weer overvloedig dragen. Wanneer onze bijen op de lindedracht geplaatst zijn zal het in de middaguuren als de linde niet honigt, op de stal opmerkelijk rustig zijn. Nauwelijks beginnen de nectarbronnen weer te vloeien of de rust voor het volk is voorbij. Een koortsachtige haaldrift openbaart zich. Waardoor wordt het bijenvolk opmerkzaam gemaakt, dat de dracht weer begonnen is? Zijn het de speurbijen die het begin van de dracht hebben waargenomen en dit hebben doorgegeven aan het volk, of zijn de bijen ook in het bezit van gevoel voor tijd zoals we bij andere dieren hebben waargenomen en waardoor zij in staat zijn zelf vast te stellen wanneer de linde zijn honing laat vloeien, wanneer de tijd van werken is aangebroken? Uitgebreide en langdurige proefnemingen op dit gebied werden genomen door prof. dr. von Frisch. Duidelijk wezen ze op het bezit van tijdgevoel bij onze bijen. Ook enige proeven door mij genomen, hoewel in meer eenvoudige vorm, wezen in die richting.

De eenvoud van opzet maakt het mij gemakkelijk ze even in het kort aan te halen. Op enige afstand van de bijenstal plaatste ik een voederschaaltje waarin tussen 12 en 14 uur suikerwater gedaan werd. De overige tijd van de dag bleef het bakje leeg. Spoedig na de eerste vulling van het bakje kreeg het bezoek van een bijtje, dat gretig het maagje met suikeroplossing vulde. Met een penseeltje werd het diertje van een tekenetje voorzien. Het duurde niet lang of meerdere bijtjes, geactiveerd door de eerste bezoeker, bezochten het schaalte. Evenals de eerste werden ook deze van een merk voorzien. Om 14 uur werd het schaalte leeggemaakt. De eerste dagen kwamen meerdere gemerkte bijtjes buiten de voedertijd een bezoek aan het voederbakje brengen, doch geleidelijk aan nam het aantal af. De 18e dag na de dag, dat voor het eerst gevoederd werd, werd nagegaan wat het resultaat van de dressuur zou zijn.

Het bakje werd op die dag niet gevuld. Evenals de laatste voorafgaande dagen vertoonde zich slechts een enkel bijtje buiten de voederuren op het schaalte. Ook een paar gemerkte bijen brachten slechts even een kort bezoek. Tegen 12 uur werd het echter druk. Het schaalte werd aan alle kanten door vele bijtjes, waaronder verschillende gemerkte diertjes, onderzocht zeker als ze waren, dat er in deze tijd wat te halen zou zijn. Na 14 uur nam de drukte weer af. De bijen schenen zich de tijd van voederen in het geheugen te hebben geprent om zodra de voedertijd zou zijn aangebroken met nieuwe ijver de taak die zij in het bijenvolk te vervullen hebben ter hand te nemen.

Daar het gedrag der dieren bepaald wordt door prikkels, stelt men als onderzoeker vanzelfsprekend de vraag door welke prikkels de bijen gedreven worden om op bepaalde tijden, waarvan ze weten dat honing aanwezig is, uit te vliegen. Vaak wordt het gedrag der dieren bepaald door prikkels die uitgaan van de maag en berusten op behoefte-bevrediging. Daar de bijen in het volk in normale gevallen beschikken over een grote hoeveelheid voedsel, zodat ze volop gelegenheid heb-

ben hun hongerige maagjes te vullen, is de gedragsbepaling uitgaande van prikkels van de maag zeer onwaarschijnlijk. Een serie proeven door v. Frisch genomen toonde dit zeer duidelijk aan. Van 's morgens tot 's avonds werd suikerwater aangeboden, dat op bepaalde uren van de dag rijkelijker stroomde en zoeter was dan gewoonlijk. Zonder onderbreking werd gedurende de dag voedsel opgehaald. Op de „examendag” bleek op de „beste” tijden het bezoek meer intensief te zijn.

Is de stand van de zon bij het bepalen van de tijd dan mogelijk doorslaggevend? Proeven hebben uitgewezen dat het mogelijk is de bijen op tijd te dresseren onder omstandigheden, dat het uitgesloten is de tijd door de stand van de zon te bepalen. Men heeft namelijk bijenvolken opgesteld in ruimten waar het daglicht niet in kon doordringen en die dag en nacht door kunstlicht waren verlicht. Het gelukte de bijen aan bepaalde voedertijden te wennen, zelfs dan, wanneer het voedsel gedurende de nacht werd verstrekt. Uit de vele proeven door v. Frisch genomen bleek wel, dat een dressuur op een ander dan een 24-urige periode, bijv. bij 19 of 48 uur, niet lukte. De bijen merkten alleen het dagelijkse uur op waarop voedsel te vinden is. Het geheugen voor tijd is bij de bijen aan het 24-urige ritme gebonden. Bij de verklaring van zijn waarnemingen gaat v. Frisch van 2 mogelijkheden uit: 1. de bijen richten zich naar de invloeden van het tijdstip van de dag die voor onze waarneming niet merkbaar zijn; 2. de tijdwaarneming is mogelijk door het stofwisselingsproces van het lichaam, dat evenals het ritme van het bloemenleven gebonden schijnt te zijn aan een 24-urige dag.

Uit proeven die Grabensberger in 1934 nam meende hij de conclusie te kunnen trekken, dat een 24-urig ritme in de stofwisseling van het zenuwstelsel aan de bijen hun tijdsgevoel geeft. Dit gebonden zijn van het tijdsbesef der bijen aan het 24-urig ritme is voor deze dieren een levensbelang. De nectar van de bloemen wordt meestal slechts op bepaalde tijden rijkkelijk afgescheiden en het stuifmeel wordt steeds op bepaalde tijden van de dag rijp. Dit sterk ontwikkeld tijdsgevoel licht hen in wanneer de tijd is aangebroken om uit winkelen te gaan. Na sluitingstijd krijgen de bijen gelegenheid om uit te rusten van de inspannende arbeid om wanneer de bloemen opnieuw hun produkten beschikbaar stellen met vernieuwde ijver aan de slag te gaan.

Nijmegen.

DE HASSELT

Bijenteelt bij het Mulo?

Met ingang van 1961 is het examen kennis der natuur bij het uitgebreid lager onderwijs gewijzigd. Er bestaat nu een mogelijkheid dat een kandidaat geëxamineerd kan worden over een „vrij” onderwerp. Het programma van het Mulo-verband noemt een vijftiental van dergelijke onderwerpen. Hierbij staat ook „Het leven der bijen”. Wellicht zitten hier voor ons grote mogelijkheden om meer bekendheid te geven aan onze liefhebberij. Voor de diverse afdelingen kan deze mededeling misschien een aanleiding zijn om eens contact op te nemen met het Hoofd van de plaatselijke Mulo!

W.

(Weten alle leden al, dat het Bijenhuis 20 foto's op het gebied van bijen en bijenhouden, gedrukt op een groot vel kunststukpapier, vergezeld van een beschrijving van het leven der bijen beschikbaar stelt? Franco toezending volgt na ontvangst van 4 postzegels van 12 cent. Talloze leerlingen van Mulo en andere scholen illustreerden hun werkstukken reeds met deze foto's. - Red.)

Komkommerkwesitie

De komkommercommissie verstrekte

de volgende mededelingen aan het hoofdbestuur:

a. Nieuwerkerk aan den IJssel.

B. en W. vroegen ons advies te willen uitbrengen over de wijze, waarop de tegenstelling tussen komkommertelers enerzijds en imkers en fruittelers anderzijds kon worden geregeld. Er is geen komkommerverordening in de gemeente.

De hoofdpunten van ons advies waren:

- De komkommertelers hebben de mogelijkheid om niet alleen de honingbijen, maar ook andere bestuivende insecten uit hun kassen en warenhuizen te weren door het aanbrengen van nylongaas voor de luchtramen.
- Er komen binnen afzienbare tijd komkommerrassen beschikbaar, die geen mannelijke bloemen voortbrengen. Dit betekent dat de gerezen moeilijkheden van tijdelijke aard zijn.
- Voor de bestuiving van fruit en vele andere land- en tuinbouwgewassen zijn honingbijen onmisbaar. In dit verband schijnt een regeling, waarbij eenzijdig de belangen van de ene groep ten koste van die der andere groepen worden beschermd, niet redelijk.
- Waar afscherming niet mogelijk is (platglas) kan een minnelijke regeling worden getroffen. Als vergoeding voor kosten en ongerief wordt een bedrag van f 20, per verplaatst volk redelijk geacht.
- De komkommercommissie is bereid aan de totstandkoming van een minnelijke regeling mede te werken en biedt partijen daarvoor gaarne haar goede diensten aan.

B. Zevenhuizen

Er zijn tal van besprekingen gevoerd met komkommertelers, imkers, fruittelers en de veiling. Toen van de kant van de komkommerteelt een starre houding werd aangenomen, vond opnieuw een bespreking met de burgemeester plaats. De Nederlandse Fruitteelt Organisatie zond een adres aan B. en W. van de volgende inhoud:

„Naar ons van de zijde van fruittelers in uw gemeente, tevens leden van de N.F.O. is medegedeeld, heeft uw college een verzoek ontvangen de raad uwer gemeente voor te stellen een verordening uit te vaardigen, waarbij het houden van bijen binnen de grenzen uwer gemeente jaarlijks gedurende een bepaalde periode wordt verboden op grond van de schade die de komkommerteelt in uw gemeente van bijen ondervindt.

In verband hiermede zou het hoofdbestuur onzer organisatie u op het volgende willen wijzen.

Het uitvaardigen van een verordening als boven bedoeld, zou belangrijke schade berokkenen aan de in uw gemeente gevestigde fruittelers. In de eerste plaats zijn de bijen onontbeerlijk voor de bestuiving en daarmede voor de totstandkoming van een goede oogst van appels, peren, kersen, pruimen en kleinfruit. Weliswaar treedt bij vruchtbomen enige windbestuiving op en zorgen ook wilde insecten voor bestuiving doch voor een in alle opzichten goede bestuiving is de aanwezigheid van bijen noodzakelijk.

Het is zelfs zo, dat in bepaalde jaren, bijvoorbeeld met een vroeg voorjaar waarin er geen wilde insecten, of met een late en korte bloeiperiode, die vruchtzetting in de fruitteelt en dus vorming van een oogst geheel afhankelijk is van de aanwezigheid van bijen. Ook voor de teelt van perziken, pruimen en bessen onder glas zijn de bijen onontbeerlijk.

Vele fruittelers hebben met dit doel een eigen bijenstand. Bij een eventuele totstandkoming van een betreffende verordening wil men dus deze fruittelers dwingen één van de onderdelen van hun fruitteeltbedrijf af te schaffen of de bijen gedurende een bepaalde periode naar elders over te brengen.

Voor de telers schept verplaatsing van de bijenvolken naar elders bijzonder grote moeilijkheden. Bij de plaatsing van de volken op een zekere afstand van hun huis kunnen zij de bijen geen goede verzorging geven. De fruitteler-bijenhouders heeft bovendien in de zo drukke oogstperiode geen tijd om de bijen, die elders zijn, regelmatig te verzorgen. Bovendien is het noodzakelijk de bijen tijdig terug te hebben, ten einde de bijenvolken in te winteren voor het volgende voorjaar, opdat zij dan weer in goede toestand voor de dag komen.

Daarbij komt nog, dat het uitermate moeilijk is een plaats te vinden waar men zijn bijenvolken tijdelijk kan neerzetten. Deze ontwikkeling zal er toe leiden, dat de bijenteelt verdwijnt, met als gevolg, dat de fruittelers gedurende de bloeitijd niet over een voldoende aantal bijenvolken ter plaatse kunnen beschikken. Huur van bijenvolken van verderaf wonende imkers is bovendien in de praktijk onmogelijk.

Met het uitvaardigen van een verordening als bovenbedoeld, wordt

dus een maatregel genomen die de fruittelers dupeert, doordat de totale oogst te klein blijft terwijl zij bovendien gedwongen worden een voor het bedrijf noodzakelijk onderdeel te liquideren. Dat dit voor de intensieve fruitteeltbedrijven, waarin per ha. een bedrag van ongeveer f 10.000,— is geïnvesteerd, een belangrijke schade meebrengt, behoeft wel geen nader betoog.

Anderzijds kunnen de komkommertelers met behulp van nylongaas verhinderen dat de bijen bij het komkommergewas komen.

Ten slotte zij nog vermeld dat verschillende gemeenten, o.a. Dordrecht en Vleuten-de Meern, mede op grond van het bovenstaande, in voorgaande jaren besloten van het uitvaardigen van een desbetreffende verordening af te zien.

In verband met het bovenstaande verzoekt het hoofdbestuur onzer organisatie met klem aan uw college om voor uw gemeente geen voorstel te doen tot instelling van een verordening, waarbij het houden van bijen gedurende een bepaalde periode wordt verboden. Desgewenst zijn wij gaarne bereid op dit schrijven mondelinge toelichting te geven.

Nadat het hoofdbestuur nog een adres aan B. en W. gericht had, ontvingen wij van B. en W. het volgende schrijven:

„Naar aanleiding van bovengenoemd schrijven delen wij u mede, dat de raad in zijn vergadering van 25 augustus 11. besloten heeft nog geen maatregelen te nemen als in uw schrijven bedoeld. De raad meent, dat aan een minnelijke regeling tussen beide partijen de voorkeur moet worden gegeven. Wij dringen er daarom bij u op aan uw volle medewerking te verlenen om daartoe te komen”.

c. Leiderdorp.

B. en W. vroegen aan de komkommercommissie van het hoofdbestuur advies over het instellen van een APV waarbij het houden van bijen gedurende de periode van 1 juni tot en met 15 september verboden zou worden.

Bij een ter plaatse ingesteld onderzoek bleek, dat de enige imker in de betreffende gemeente reeds vrijwillig zijn bijenstal definitief naar elders verplaatst heeft. De onder a. genoemde punten werden in ons antwoord naar voren gebracht en geadviseerd werd geen APV in te stellen, terwijl de commissie bij eventueel in de toekomst rijzende moei-

lijkheden bij voorbaat haar goede diensten aanbodt.

d. Emmen en Omstreken.

Een overeenkomst met de tuinbouwvereniging is getroffen, waarbij de tijd van het verplaatsen is gesteld van 6 juli tot eind augustus-begint september. De regeling geldt voor volken, die binnen 3 km. van de komkommerbedrijven staan.

e. Noordoostpolder

Na onderzoek ter plaatse en besprekingen met imkers en komkommertelers werd een vergadering te Emmeloord gehouden waarbij de drie landbouworganisaties in de polder, de afdelingen Noordoostpolder en Kampen onzer vereniging, de heren Mommers en van Aarst, ir. A. Groot van de NFO, ir. P. J. Stadhouders, rijkstuinbouwconsulent en Wagner en Groenveld van de komkommercommissie aanwezig waren. Ir. Stadhouders gaf te kennen, dat in 1959 en vooral in 1960 de komkommertelers in de NOP vrij ernstige bijenschade hebben ondervonden. Gesteld kan worden dat in Nederland voor enige miljoenen gulden bijenschade optreedt. De schade wordt echter niet alleen door bijen, maar ook door andere insecten, zoals hommels aangebracht.

Verder speelt de vitaliteit van het gewas ook een rol. In het voorjaar is de schade beduidend minder als in de zomer.

Om de schade te beperken kan gedacht worden aan twee oplossingen, n.l.

- het treffen van een vrijwillige overeenkomst tussen de telers en de bijenhouders;
- het instellen van een gemeentelijke verordening.

Met betrekking tot punt a dient gedacht te worden aan een verplaatsingsregeling van de volken met een voor de imkers redelijke financiële vergoeding. Ten aanzien van punt b dient men uit te gaan van een vliegverbod in een bepaalde periode. De politie dient voor de handhaving van dit verbod te waken. Men dient niet alleen rekening te houden met de belangen van de komkommertelers, maar ook met de imkers en de fruittelers. Spr. acht het verantwoord om een regeling te treffen voor de periode 1 juni tot bijv. 1 tot 15 september. Verder zal het gewenst zijn zich uit te spreken over de toelaatbare afstand. Spr. is van mening, dat het gewenst is tot een onderlinge overeenkomst tussen tuinders en imkers te komen.

De heer Mommers zet uiteen, dat ook het insectendicht afschermen met nylon-gaas in de overweging dient te worden betrokken. Elders in den lande, met name in het Westland, volgt men deze uitstekende methode reeds voor de nateelt. Verder is het zo, dat er over een of twee jaar komkommers ter beschikking zullen komen die geen mannelijke bloemen voortbrengen.

Ook de heer Wagner toont zich voorstander van deze methode en tegenstander van een verordening.

De heer Groot wijst op het grote belang van de bijenteelt voor de fruittelt. Spr. toont zich een tegenstander van een verbod en pleit voor de methode met nylongas.

De tuinders wijzen er op, dat nylongas voor platglas niet bruikbaar is. Zij zijn voorstanders van een goed sluitende overeenkomst met de im-

kers. Pas in laatste instantie dient aan een verordening te worden gedacht. Met betrekking tot de belangen van de fruittelers achten zij de benaderingswijze van de heer Groot niet in overeenstemming met de situatie in de NOP. Er zijn slechts enkele (ongeveer 5) fruittelers die zelf bijen houden. Sommige fruittelers huren volken. De heer Mommers merkt op, dat het aantal bijenvolken zodanig teruggelopen is, dat er eenvoudig geen bijen te huur zijn. De bijenhouders merken op, dat de schade ook veroorzaakt kan worden door „wilde” bijenvolken, die in schoorstenen e.d. een onderkomen hebben gevonden. Hieruit verklaren zij dat de komkommertelers, ondanks het feit dat de bijenhouders in 1960 alles in het werk gesteld hebben om schade te voorkomen, toch schade gehad hebben. Alleen nylongas kan hier uitkomst geven.

De heer Stadhouders meent, dat nylongas voor de situatie in de polder geen afdoende uitkomst kan geven. Spr. stelt voor de verplaatsingsperiode te stellen van 1 juni — 15 september, de afstand te bepalen op 4.5 of 5 km., een goede financiële regeling te treffen.

De heer Wagner acht f 20,— per verplaatst bijenvolk gewenst.

De heer Groot toont zich een tegenstander van een dergelijke regeling. De fruittelers in de polder moeten echter zelf beoordelen of zij hiermee akkoord willen gaan.

Er wordt een werkgroep gevormd, die de regeling zal uitwerken. Hierin hebben een komkommerteler, een fruitteler en een imker zitting terwijl de heer ir. Stadhouders zal optreden als adviseur.

KRAINER KRAAM

De Commissie voor de Koninginneteelt verstrekke de volgende gegevens aan het hoofdbestuur omtrent de resultaten van de teelt op Schiermonnikoog:

Jaar	Bevruchtingspercentage	Aantal ingezonden volkjes
1955	53	62
1956	80	115
1957	71.2	88
1958	78	86
1959	74.1	159
1960	55.4	300

De daling van het bevruchtingspercentage moet voor een groot deel worden toegeschreven aan het voor bruidsvluchten zeer slechte weer van de zomer 1960. Het aantal ingezonden volkjes beweegt zich in een sterk stijgende lijn en alles wijst er op, dat deze stijgende lijn zich ook in 1961 zal voortzetten. Gerangschikt naar de provincies bleek dat ingezonden werden:

	1959	1960
Friesland	1	29
Groningen	5	23
Drente	20	22
Overijssel	63	117
Gelderland	34	42
Utrecht	—	—
Noordholland	28	48
Zuidholland	—	9
Zeeland	3	6
Noordbrabant	5	4
Limburg	—	—
Nederland	159	300

Het valt op, dat in Friesland en Groningen de belangstelling op verheugende wijze is toegenomen.

Overijssel spant, als altijd, de kroon, maar ook de andere provincies gaan bijna alle vooruit. Alleen Utrecht, dat op andere terreinen zo voorbeeldig werkt, laat nog steeds verstek gaan. Dat is ook het geval met Limburg, maar daar moet de oorzaak gezocht worden in het feit, dat een belangrijk deel van de provincie niet van ons bevruchtingsstation gebruik kan maken als gevolg van het vervoerverbod.

Vele telers verzochten ons hun dank over te brengen aan de heer Kruyer, voor de goede zorgen die hij aan hun volkjes besteedde. Wij doen dat bij deze gaarne en ook wij danken hem voor zijn toegewijd en zorgvuldig beheer.

HEEFT DE TEGENWOORDIGE JEUGD GEEN BELANGSTELLING VOOR BIJENTEELT ?

Hebben die bijen die raten zelf gemaakt?
Waar zit nu de koningin?
Hoe komt die aan dat blauwe plekje op het borststuk?
Is dat altijd zo?
Darren, wat zijn dat eigenlijk?
Is dat nu honing daar bovenaan?
Steken deze bijen ook?
Hoeveel zitten erin?
Geven die bijen veel honing?

Deze en nog veel meer vragen werden op 8 en 9 oktober jl. afgevuurd, niet op het examen praktisch imker, maar op de tentoonstelling die georganiseerd werd door de Jeugdnatuurwacht te Hulst.

Onder grote, vooral jeugdige, belangstelling opende Burgemeester Lockefeer op 8 oktober jl. deze tentoonstelling. Al spoedig was het een gedrang van je welste rondom het demonstratie-bijenkastje, dat midden in de zaal was opgesteld. Natuurlijk werden de vragen zo goed mogelijk beantwoord, waarbij de platen, die door het

Bijenhuis gratis beschikbaar waren gesteld, goed dienst deden.

Voor de bijentaal was voor de meeste kinderen een openbaring. Natuurlijk kwamen ook hier en daar verhalen los over steken die men gekregen had met al de gevolgen van dien. Meestal bleken dat echter steken te zijn van „appelbieën” (hoornaartjes).

Ook 's avonds, toen veel volwassenen de tentoonstelling kwamen bezoeken, was er veel belangstelling voor de bijen. Ook nu bleek weer dat de imkerij zwaar afbreuk wordt gedaan door het steekgevaar. Wellicht mag dit een aansporing zijn voor onze Twentse vrienden om maar flink Carnica's te kweken!

Het volgende seizoen hopen we bij de plaatselijke jongens-mulo een bijenvolk te plaatsen om zodoende bij de oudere jeugd interesse te kweken voor de bijenteelt. Voor mogelijkheden op dit gebied zie men de mededelingen elders in dit blad. Eén ding staat voor ons vast: Met „brave” bijen (en met goedkopere suiker!) is het ongetwijfeld mogelijk jeugdig bloed in onze gelederen te krijgen. W.

Uit de

Afdelingen

AFD. „REGGEDAL”

Honingtentoonstelling in samenwerking met de Plattelands Jongeren Gemeenschap Overijssel, afd. Diepenheim B.O.O.

Evenals vorig jaar werd de honingtentoonstelling weer gehouden tegelijk met de gewasententoonstelling van bovengenoemde vereniging.

Tussen de diverse landbouwgewassen, een keur van zelfverzorgde bloemen, bloemstukken, paddestoelmandjes, herfstbakjes en een prachtige stand van de beste soorten fruit, maakte onze honingstand een zeer goede indruk en trok dan ook weer veel belangstelling. De vele vragen, welke door het publiek

gesteld werden over de verschillende soorten honing en het bijenleven, werden door de leden der commissie toegelicht.

Bij de keuring, welke 's morgens werd verricht door de heer v. Aarst, bleek dat de inzendingen van goede kwaliteit waren. Ook het honinggebak, hetwelk door de dames was ingezonden, was bijzonder goed verzorgd. De prijzen werden uitgereikt door de burgemeester, mr. M. J. A. S. Gerke.

De uitslag van de prijsuitreiking was als volgt:

Klasse 1: Vloeibare honing: 1e pr. G. W. Daalwijk; 2e pr. Proost-Haanepen; 3e pr. A. C. Bonke.

Klasse 2: Gekristalliseerde honing: 1e pr. G. W. Daalwijk; 2e pr. B. J. Sloot.

Klasse 3: Heidehoning: 1e pr. G. W. Daalwijk; 2e pr. B. J. Sloot; 3e pr. Proost-Haanepen.

Klasse 4: Heideraathoning: 1e pr. B. J. Sloot; 2e pr. J. W. Assink; 3e pr. Proost-Haanepen en een eervolle vermelding voor J. H. Kooymans.

AFD. APELDOORN

Op de op 5 oktober gehouden vergadering kon onze voorzitter, de heer Jansonijs een grote groep belangstellenden, waaronder vele dames, de heer Verbeek uit Eerbeek en enkele nieuwe leden, hartelijk welkom heten. Van de agenda werd voornamelijk het punt „resultaten afgelopen seizoen” druk besproken. Geconstateerd kon worden dat men over het algemeen wel tevreden was met de resultaten. Vooral het voorjaar in de Betuwe gaf een ruim overschot aan honing; de struikheide in Zuid-Drente had wel iets beter kunnen zijn; de dopheide was bepaald slecht. Ook de heide te Hoog Soeren en Assel gaf bevredigende resultaten.

De heer Japin, een vergelijking makende met de opbrengsten van een 25 jaar geleden, merkte op dat de tegenwoordige opbrengsten nog wel meevallen. Hij raadde aan niet zo maar met zijn volken naar de heide te trekken, doch om teleurstellingen te voorkomen op reis te gaan met vooral sterke volken, die ook onder minder goede weersomstandigheden nog wat binnen halen. Voor wat het landbouwschap betreft wilde de voorzitter hierop thans niet verder ingaan doch verwees naar de uitgebreide circulaire, die ons afdelingsbestuur aan de leden heeft toegezonden.

Na de pauze kreeg de ons ook uit vorige lezingen bekende heer J. F. Vogel, gelegenheid tot het houden van zijn causerie met kieuwendia's over zijn reis door Zuid-Afrika. De heer Vogel, die in een half jaar tijds Zuid-Afrika over enkele duizenden kilometers doorkruiste, wist met deze fraaie dia's over flora, fauna en inwoners van dit schone land onder duidelijke toelichting, waaraan soms de humor niet ontbrak, zijn gehoor zo te boeien, dat zelfs laat op de avond nog om enkele toegiften werd verzocht, waarvoor voldoende materiaal aanwezig was. Na afloop der causerie dankte de voorzitter de heer Vogel voor het gebodene, dik onderstreept door een langdurig applaus van de aanwezigen. Zeer voldaan keerden de linkers met hun gasten tegen elf uur huiswaarts.

Voor de eerstvolgende maanden staat op het programma een lezing over koninginnteelt en een lezing van de heer Groenvelde, die wij bij voorbaat aan onze leden kunnen aanbevelen. Hx.

AFD. GASSELTE

De deelname van onze afdeling aan de Floralia-tentoonstelling is een groot succes geworden. Er was veel belangstelling voor en in

de aanwezige observatiekast werd door het publiek voortdurend naar de koningin gezocht en werden de activiteiten van de bijen gadeslagen. Hiermede is de bijenteelt weer onder de aandacht van vele mensen gebracht en dat is een mooie propaganda voor het bijenhouden.

AFD. BUNNIK-HOUTEN

Door de afdeling Bunnik zal een cursus georganiseerd worden over de bijenweide in Nederland, honing- en stuifmeelgevende planten, oogsten van honing, honingsoorten, eigenschappen van honing, honingbesluit, honinghandel, verkoop, verpakking, reclame, enz. Kortom alles wat met honing verband houdt. Ook leden van andere afdelingen kunnen aan deze cursus, die bestaat uit 16 lessen, deelnemen. De cursus zal dan gegeven kunnen worden in Utrecht, dat voor ieder gemakkelijk te bereiken is. Opgave vóór 15 november aan: Achterdijk 26, Bunnik, tel. 305, waar tevens alle nadere inlichtingen verkrijgbaar zijn.

C. P.

AFD. SOEST

Op 4 oktober jl. waren een 12-tal cursisten met hun familieleden en de leden van onze afdeling in de zaal van het Sint Jozefgebouw te Soest verenigd. In het bijzijn van de heer Van Aarst werd door de bijenteeltleraar, de

heer Grijsze het examen „Beginnend imker” afgenomen. Het sluitstuk van de 16 lessen, welke in de afgelopen zomer aan de aspirant imkers(essen) waren gegeven. Tijdens het examen bleek dat de leerstof goed „verzegeld” was en een hechte basis vormt voor het komende bijenjaar. Voor de heer Grijsze was het dan ook een groot genoegen dat de diploma's met lof toegekend konden worden en verzocht de heer Van Aarst de uitreiking hiervan te willen verzorgen. De heer Van Aarst kweest zich bijzonder van deze taak en gaf hierbij nog waardevolle inlichtingen omtrent de te volgen lijn in de imkerij.

De cursisten zelf waren van mening dat de heer Grijsze de lessen op enthousiaste wijze en met groot genoegen gegeven had en wilden hem, voor het vele werk hiervoor verricht, oprecht danken. Deze dank werd door de heer Buitendijk gememoreerd en „gestof-feerd” in de vorm van een schemerlamp en een gevulde fruitschaal, zodat ook mevr. Grijsze in de beide gaven kon meegenieten. Immers, hoeveel uren werden er niet opgeofferd aan de cursus. De heer Van Aarst vertoede als bekroning op de avond, de film „Bijenhouden met succes”. Een zeer leerzame film, speciaal voor iemand die het eerste bijenseizoen achter de rug heeft.

De geslaagden zijn: de dames: 1. mevr. E. Roelofs-Weyer; 2. mevr. C. Th. v. Breukelen-

Natter; en de heren: 3. G. Veldhuizen; 4. H. Overeem; 5. B. J. ten Haaf; 6. J. H. Buitendijk; 7. A. Radstok; 8. J. G. E. v. Breukelen; 9. B. van Vliet; 10. G. H. Groenesteyn; 11. H. G. M. Vonk; 12. W. J. Verwoerd. Laatstgenoemde twee heren waren afkomstig van de afdeling Baarn.

De heer Grijsze sloot deze goed geslaagde avond af met een kort dankwoord aan alle medewerkenden die tot het slagen van deze avond hadden medegewerkt.

A. J. v. BREUKELLEN

OOGST EN DRACHT

DEN HAAG, duinrand ten zuiden van de Scheveningse haven. — Ook in de tweede helft van september bleef de sneeuwbes honigen en zelfs thans, 20 oktober, wordt deze bloem nog bevolgen. De oogst was zeer goed; van mijn honingvolk slingerde ik 32 pond prachtige honing en uitsluitend van boven het rooster. Beneden het rooster heb ik niets weggenomen; er was nog een flink broednest en met toediening van een weinig suiker was het volk klaar voor de winter. Van andere bloemen is hier in de nazomer vrijwel geen honing gewonnen. Het weer was daarvoor te ongunstig.

F. SLOT

SPEURBIJTJES

TE KOOP: 25 prima ingewinterde bijenvolken in simplexkasten of ander formaat. Tevens allerlei kasten en imkersmateriaal. C. Verhagen, Dorpsstraat 45, Veldhoven. Tel. 0 4995-256.

Ik zou zo graag op **5** december

- Een bijenkap omdat mijn oude versleten is en die ik ook eens kan gebruiken als ik bezoekers op de stal krijg f 4,75
- Of een bijensluis, die zo lekker luchtig is bij het behandelen van de volken f 5,60
- Een paar bijenhandschoenen van leer f 8,—
- Een nieuwe raampjeslichter met schraapbeitel om was en voorwas van kasten en raampjes te verwijderen f 1,—
- Een merkapparaat „Stella” opdat ik niet meer zo lang naar de koningin hoef te zoeken f 2,50
- Een moerfuik met merkbuis, om de moer van de raten te vangen zonder dat ik haar met de vingers behoef aan te raken f 5,—
- Een voerbak voor de spaarkast zoals beschreven in de „Bijenteelt-beeldroman” f 7,50
- Een tweeraams slinger, zodat ik kan slingeren op elk moment dat mij schikt f 90,—
- Een handkoltoestel om mijn heidehoning slingerbaar te maken f 17,—
- Een nieuwe dubbele honingzeef om mijn honing volgens de regels van de kunst te zeven .. f 6,—
- Een bijenspeeldje om op mijn jas te steken f 1,25

EN VOOR MIJN VROUW:

- Een pot hoogglanswas voor de meubelen f 0,70
- en een bijenbroche f 1,25

GAARNE ZENDEN WIJ U GRATIS
ONZE PRIJSCOURANT

Al onze prijzen zijn vrijblijvend.

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Telefoon 2863

Giro 823276

TE KOOP GEVRAAGD: „De Honingbij” van Prof. Carl von Frisch; „Het leven der Bijen” van Dr. A. Minderhoud; „Handboek der Moderne Bijenteelt” van Schotman. Brieven onder letter C aan Bijenhuis, Wageningen.

TE KOOP AANGEBODEN: zuivere heideraat- en -slingerhoning. Prijzen van f 1,75 tot f 2,50 per 500 gram. C. van Holland, Ruisseveen 8, Veenendaal. Tel. 0 8385-3202.

TE KOOP: een partij koolzaad met fruihoning (gemengd), moerasandijvie en fruihoning (gemengd), zomerhoning en heideslengerhoning. Prijzen resp. f 2,—, f 2,30 en f 3,— per kg. Minstens 25 kg franco rembours. Emballage wordt niet teruggenomen. Bijenstand „De Klaverbloem”, Zelhem post Halle.

TE KOOP: zuivere bijenwas, moerasandijvie- en koolzaadhoning. Goede gebruikte kasten en korven. Zesraamskastjes, nieuw f 5,—. Bijenvolken, enz. GEVRAAGD: ruwe heidehoning en raathoning, ruwe bijenwas. Adres van ouds bekend: H. Brulleman, Zandpad 42, Breukelen. Tel. 0 3462-303.

TE KOOP: koolzaad-, moerasandijvie-, klaver- en heideslengerhoning. C. Plaatsman, Wolvega. Tel. 0 5260-2592.

Geen honing ?

Ook dit jaar kunnen wij U weer extra fijne kwaliteit

WITTE KLAVERHONING
leveren voor wederverkoop.

Wij kunnen U leveren in bussen van 25 kg netto inhoud voor f 1,80 per kg inclusief bussen.

Bij afname van 50 kg franco.
Uw orders hierop met belangstelling tegemoet ziende,

Hoogachtend,

Bijenstand

H. T. van Dam & Zn.

JUBBEGA (Fr.) — Telefoon No. 05165-382

N.B. Wilt U een goed stuk gereedschap voor de bijenteelt, vraag dan even onze prijscourant aan, wij zenden U deze gratis toe. U slaagt bij ons zeker wat U zoekt en..... voor een voordeliger prijs.